

Poštarina plaćena u gotovom
PRETPLATA NA „ŽIDOV“ STOJI:
GODIŠNJE D 100.—, POLUGODIŠNJE
D 50.—, ČETVRTGODIŠNJE D 25.—.
OGLASI SE RAČUNAJU PO STAL-
NOM CJENIKU. — PLATIVO I UTU-
ŽIVO U ZAGREBU. — BROJ ČEK.
RAČUNA UPRAVE „ŽIDOV“ JE 33.831.

ŽIDOV

Pojedini broj stoji 2 dinara
„ŽIDOV“ IZLAZI SVAKOGA PETKA.
UREDNIŠTVO I UPRAVA „ŽIDOVA“
NALAZE SE ZAGREB, ILICA 31./III.
ZAKLJUČAK REDAKCIJE ZA ČLANKE
DO SRIJEDE U 12 SATI, ZA VIJESTI
DO SRIJEDE 18 SATI. — RUKOPISI
SE NE VRACAJU.

GOD. X. ZAGREB, dne 22. januara 1926. — 6. ševata 5686. BROJ 4.

Zasjedanje Asefat Hanivharim

Sastav Asefat Hanivharim. — Weizmann putuje u Ameriku. — Položaj u Siriji.

11 januara započelo je u Jerusolimu zasjedanje nove Asefat Hanivharim (Židovskog narodnog predstavništva u Palestini). Sjednice se predstavništva održavaju u hebrejskom kazalištu. Prvoj sjednici prisustvovali su mnogi gosti i mnoge viđenije židovske ličnosti. U ime palestinske vlade pozdravio je skupštinu asistent Vrhovnoga Komesara Mr. Mac Nurok., u ime guvernera južnoga distrikta Mr. Kriševski, a u ime Cijonističke Egzekutive Colonel F. H. Kish. Izabrano je predsjedništvo, u koje su ušli zastupnici svih većih frakcija. Predsjedništvo čine: Dizengov, Meyuhass, inž. Kaplan-sky, rabi Fishmann, Eisenberg, Sprinzak i Lvo-
vič. G. Usiškin je bio predložen za predsjednika, ali je zamolio, da se odustane od njegove kandidature. Na mjesto predloženoga g. Rozova, koji je otklonio kandidaturu, izabran je u predsjedništvo kao predstavnik frakcije revizionista advokat Weinschall. Osim toga izabran je u predsjedništvo i jedan predstavnik Jemenita.

Na sjednici otvorenja održao je g. David Yellin dosadašnji predsjednik izvršnoga odbora Asefat Hanivharima — Vaad Leumi-a (Žid. Nar. Vijeća) referat o radu, koji je narodno predstavništvo izvršilo u vremenu od pet godina što postoji.

Iza toga održao je g. Usiškin veliki govor i ocrtao situaciju u Palestini i galutu. U svom govoru izjavio je među ostalim da Židovi u galutu zastupaju gledište, da je u političkom interesu židovstva, da ono posjeduje židovsku Palestinu, u kojoj bi ne Židovi imali samo prava manjina. Kad se Židovima obećalo, da će im se u Palestini stvoriti domaja bilo bi prije svega potrebno, da se Židovima u Zemlji samoj dadu prava majoritetne narodnosti. Ne ispuni li se ovaj pravedni zahtjev židovstva čitavoga svijeta, bit će nemoguće tražiti od njega, da pridonosi velike žrtve, koje iste izgrađuju Palestine.

„Wiener Morgenzeitung“ javlja, da je ovaj govor pobudio u čitavoj Palestini senzaciju. Predsjedništvo Asefat Hanivharim smatralo se — da ukloni nesporazumke — ponukanim objelodaniti saopćenje, u kojem se izjavljuje, da je g. Usiškin izrekao u tom govoru svoje lično mišljenje i da nije ni s koje strane bio ovlašten, da daje ovakove izjave. Š

Na drugoj sjednici, koja se održala 12. januara pročitani su najprije pozdravi predsjednika Svjetske Cijonističke Organizacije, dr. Hajima Weizmanna, jerusolimskoga gradonačelnika Nashahibi-a i upravitelja departmana za prosvjetu kod palestinske vlade. Izdavač „Haareca“ Glücksohn, održao je iza toga referat o odnosu između poljoprivrednih židovskih naselja u Palestini i Cijonističke Egzekutive. Tražio je, da dva zastupnika palestinskoga židovskoga pučanstva uđu u Cijonističku Egzekutivu.

Iza Glücksohna održao je vodja Ahdut Haavoda, Ben Gurion pažljivo saslušao referat o autonomnoj organizaciji jišuva. Na taj referat nadovezala se opsežna diskusija. U diskusiji je došlo do burnih prepiraka, koje je izazvao jedan član komunističke stranke napadajući vladu, mandat i palestinsku upravu. Rekao je, da je prava autonomija nemoguća pod kapitalističkim režimom, da je samo u Sovjetskoj Rusiji ispravno riješen problem narodnosti, nadalje je ustvrdio, da radnici nemaju ništa zajedničko sa ostalim židovstvom nego da u zajednici s radničkom internacionalom moraju voditi borbu protiv kapitalizma i imperijalizma. Mnogi poslanici prekidali su toga govornika sve dok ga nijesu spriječili da dalje govori.

Druga sjednica završila je referatom dr. Arlozorova (Hitahdut) o „Imigraciji i radu“.

Jerusolim, 14. januara (ITA). Na današnjoj sjednici Asefat Hanivharim referirao je dr. Mossinsohn o školstvu. Izvještaj je završio sa zahtjevom, da kontrola školstva i nadalje ostane u rukama Cijonističke Organizacije. U diskusiji je poznata glumica Cahana-Bernstein, koja pripada frakciji cijonista-revizionista tražila, da se estetskoj odgoji posveti naročita pažnja. Govornik Mizrahi-frakcije tražio je, da se glavna pažnja posveti religioznoj odgoji. Burne proteste i opet je izazvao jedan komunistički poslanik, koji je ustvrdio, da cijonističke škole odgajaju djecu u duhu mržnje rasa.

Jerusolim, 19. januara (ITA). Prva sesija Asefat Hanivharim je završena. Zaključna sjednica trajala je čitavu noć sve do 6 sati ujutru. Posljednje sjednice bile su ispunjene većim dijelom veoma živim diskusijama. Govornik Mizrahija, Jemeniti i zastupnici Dizengov, Suprasky i Smilanski kritikovali su metode radničkih konfederacija. Radnički zastupnici pobijali su tu kritiku i predbacivali kolonistima, koji imaju zemljišta, da uposlju ne Židovske radnike.

U zaključnoj sjednici prihvaćeno je nekoliko političkih rezolucija, među ostalim rezolucijama, u kojoj se poziva vlada, da požuri izdati zakon o židovskim općinama i da izvrši odredbe mandata, koje se odnose na podjelu državnoga zemljišta Židovima, podavanje državnoga zajma Židovima i učestvovanje vlade u budžetu za hebrejsko školstvo.

Skupština je zaključila, da školstvo zasada ostane pod

kontrolom Cijon. Egzekutive; postepeno treba da se ta kontrola prenese na Vaad Leumi. Nadalje je zaključeno, da se ustanovi stalni obranički sud, koji će rješavati diference na području rada.

Izabran je odbor od 38 zastupnika, koji će izabrati Vaad Leumi.

Krajnja ljevičica je predložila rezolucije, u kojima se židovske mase pozivlju, da se združe s arapskim masama i da zatraže saziv palestinske Zakonodavne Skupštine. Ostali njeni prijedlozi odnosili su se na stvaranje radničkih i seljačkih Vijeća u Palestini, na uvođenje jidiša, kao nastavnoga jezika u škole i na protest protiv progona radnika i Židova u Rumunjskoj, Poljskoj i Bugarskoj. Svi su ovi prijedlozi odbijeni.

Sastav Asefat Hanivharim.

Jerusolim, 19. januara. (ITA) Kod izbora za židovsko narodno predstavništvo u Palestini Asefat Hanivharim izabran je 201 delegat. Predano je 33.845 glasova t. j. 52,3 procenata od osoba upisanih u biračke spiskove. U ove brojke nisu uračunani jemenitski birači. Ako se njih uračuna, dobiva se, da je od svih što imadjuu izbornu pravo, glasovalo 58 procenata. 201 mandat se dijeli na pojedine partije ovako: Ahdut Haavoda (Poale Cijon) 8834 glasova, 54 mandata; Hapoel Haair (Hitahdut) 5337 glasova, 30 mandata. Prema tome imadu dvije vodeće radničke partije 84 mandata. — Radnička klasa (komunisti) 1028 glasova, 6 mandata; Tora v'avoda (Mizrahi — radnici) 955 glasova, 6 mandata; Ahdut Habonim (Ujedinjeni Mizrahi — radnici) 696 glasova, 4 mandata; Šefardi i Orijentalne općine 2598 glasova, 19 mandata; Cijonisti-Revizionisti 2489 glasova, 15 mandata; Savez za prava žena 2000 glasova, 13 mandata; Blok poljodjelaca 1988 glasova, 9 mandata; Demokratska Unija 1252 glasova, 9 mandata; Mizrahi i Mlado-mizrahi 1005 glasova, 7 mandata; Centrum 923 glasova, 6 mandata; Unija narodnih gradjana 883 glasova, 6 mandata; Četvrta alija (poljski useljenici) 630 glasova, 4 mandata; Nezavisni 550 glasova, 2 mandata; Gradska lista u Safedu 332 glasova, 2 mandata; Savez poljodjelaca donje Galileje 222 glasova, 1 mandat; Mlado-mizrahi u Tel Avivu 200 glasova, 1 mandat; poljodjelski centrum u Rišon le Cijonu, 184 glasova, 1 mandat; Savez obrtnika 177 glasova, 1 mandat; Rambam Hill grupa 162 glasova, 1 mandat; Savez Mizrahi seljaka 159 glasova, 1 mandat; Narodno društvo žena 159 glasova, 1 mandat; Stanovnici Bnei B'rak 145 glasova, 1 mandat; Židovi iz Georgije 134 glasova, 1 mandat.

IZ CIJONISTIČKE EGZEKUTIVE.

(Poseban izvještaj „Židova“).

London, 20. januara. Kako se saznaje u najskorije vrijeme vratit će se iz Amerike predsjednik Cijonist. Egzekutive Nahum Sokolov, a predsjednik Weizmann otputovat će onamo.

Nahum Sokolov putuje početkom aprila u Južnu Afriku, gdje će sudjelovati u kampanji za Keren Hajesod.

Louis Lipsky, predsjednik Cijonističke Organizacije u Americi stigao je u London i preuzeo vodstvo Organizacionog Departmana Cijonist. Egzekutive.

SIRIJA.

De Jovenel o nacionalističkoj propagandi. — Otpor efendija. — De Jovenel dolazi u Palestinu. — Izborni sukobi u Alepu.

Jerusolim, 18. januara (ITA). Francuski guverner za Siriju Henri de Jovenel izjavio je zastupniku ITA, da je situacija u Siriji komplicirana. Htio je da daje Sircima autonomiju unutar mandata. Njegovu susretljivost ne primaju arapski efendije, koji opetuju pogreške učinjene za vrijeme Faj-sula (sadašnjega kralja u Iraku). Sircsku nacionalističku propagandu vrše efendije, koji izrabljuju masu. Ne popuste li, latit će se de Jovenel energičnih mjera. Rekao je izvjestitelju ITA, da će skršiti njihov otpor i širokim masama dati demokratsku vladu.

De Jovenel ići će doskora u Angoru, da riješi neka pitanja sa Kemal Pašom. Iza toga će doći u Palestinu, da uredi neka pitanja s lordom Plumerom. Rekao je, da ga raduju prijateljski osjećaji palestinskih Židova prema Francuskoj i da će smatrati svojom dužnošću, da tačno razmotri napredak u izgrađnji Palestine.

Jerusolim, 18. januara (ITA). U Alepu došlo je do krvavih sukoba povodom izbora za sircsku zakonodavnu skupštinu. Sukobi su se desili zbog propagande bojkota protiv izbora. Priredjene su oveće demonstracije. Demonstranti su pokušali da iz tamnice oslobode 1300 uapšenika, ali ih je policija spriječila. Kod te zgode ubijeno je 8 demonstranata i jedan policajac.

Kongres Saveza Cijonista Holandije zaključio je prigodom srebrnog pira holandsijskog kraljevskog para upisati njih. veličanstva u Zlatnu Knjigu KKL. Uz posebnu adresu predat će se diploma kraljici Wilhelmini.

Debata o Palestini u Mandatarnoj Komisiji

Diskusija o Palestini, koja se je krajem oktobra vodila na sjednici Mandatarne Komisije Saveza Naroda, a koja je bila osnovkom za izvještaj Komisije Vijeću Lige, zavrijeduje naročitu pažnju. Londonski cijonistički centralni organ na hebrejskom jeziku „Ha o lam“ piše o tom slijedeće:

Protokol o raspravama sedmoga zasjedanja stalne Mandatarne Komisije čini se potrebnom nadopunu izvještaja, koji je komisija u decembru podastrla Vijeću Saveza Naroda. Izvještaj je bio potanko tretiran u štampi, pa mu nije potreban dalji komentar. Izvještaj nije sa cijonističkoga gledišta, kako se općenito priznaje takav, te ne bi zadovoljavao, pa prema ranijim izvještajima na znači jasan napredak, koji treba pozdraviti. Protokol je poučan, jer objašnjava mišljenja i rasprave, koje su dovele komisiju do njena rezultata i iznosi gledišta, sa kojih pojedini članovi komisije tretiraju problem. Kod toga je nužno, da čitaoci protokola ne zaborave, što je zapravo Mandatarna Komisija. Komisiju ne čine zastupnici pojedinih vlada, njeni članovi se ne imenuju kao reprezentanti raznih vlada, nego vrše svoju službu u komisiji kao pojedinci, izabrani na osnovu ličnih osobina, kao muževi, koji imadu državno-znanstvenoga iskustva i specijalnog praktički prokušanoga znanja na području uprave. Oni su podanici raznih država, pripadnici raznih nacija i vjera i slijedbenici raznih duševnih smjerova. Njihova je zadaća, da svoje mišljenje slobodno izriču i ne može se očekivati, da oni ne bi mogli štogod izjaviti, što ne bi posvema odgovaralo ukusu Cijonističke Organizacije. Upravo slučaj Palestine radja mnogim poteškoćama. Treba imati na umu, da palestinski mandat imade posebnu notu, koja ga čini mandatom svoje vrsti. Kolikogod se odredba mandata činila sama po sebi razumljiva jednome cijonisti ili kome, tko poznaje cijon. ideologiju, ipak se ne može očekivati, da će ih isto tako lako shvatiti napolju, ljudi, koji ne poznaju u dušu ni Palestinu, ni Židove, ni cijonistički pokret. Ali kad i ne bi nikad bilo Balfourove deklaracije, morala bi se Palestina, iz razloga, kojih ne treba tumačiti, tretirati na sasvim drugoj osnovici nego ostala mandatarna područja. Jednako treba da smo si svijesni činjenice, da mandat kakav je danas stavlja mandatarnoj vlasti dvostruku obvezu, koja se — iako se u sebi daje združiti — ne može na prvi pogled lako kombinirati, i to zahtjev, da se izgradi židovska narodna domaja u drugu ruku razvije Palestina u slobodnu državu. Sudeći po primjeru Sirije, bilo bi mišljenje, da bi uprava Palestine bila posve jednostavna stvar, kad palestinski mandat ne bi imao svojih ranije spomenutih naročitosti, potpuno obmanjivanje samoga sebe. Baš naprotiv! Apstrahirajući i samo historičko pravo židovskoga naroda izgleda, da je izvan svake sumnje, te će ono, što se površnom posmatraču čini kompliciranim, historija priznati faktorom, koji je podao Palestini prednost pred ostalim eksotomanskim zemljama time, što je omogućio zdrav politički i ekonomski razvitak zemlje. Da čovjek to uzmogne shvatiti, mora da je načistu o najbitnijim činjenicama i tu je potreban postepeni odgojni proces. Ne zaudjuje nas, što je taj proces kod nekih članova Mandatarne Komisije više pokročio nego kod ostalih. Ne treba da se pretpostavi zlonamjernost kojega člana komisije, koji se zabrinjuje zbog toga, što je po njegovom mišljenju u Palestini razvitak autonomnih institucija prespor i ako bi se moglo očekivati, da će se taj član sjetiti, da se priznanje dalekosežne autonomije spriječilo baš rangom arapskih intranzigenta, koji su se u god. 1922. oduprli konstitucionalnim reformama. Nezadovoljstvo mora da izazove stav predsjednika komisije, markiza Teodoli-a u pitanju židovske imigracije. U ovoj tački pokazao je markiz Teodoli već u prošlogodišnjoj sesiji komisije, da nije suviše prijateljski raspoložen, pa je i unatoč materijalu, koji je međutim podastrla mandatarna vlast u svom izvještaju i Cijonistička Organizacija u svom memorandumu, oštro potcrtao »potrebu, da se imigracija dopusti samo u tolikoj mjeri, koliko useljenika može zemlja apsorbirati« i dodao, »da promišljeno pripuštanje brojnih konkurenata, koji nijesu potrošači, krije u sebi riziko konflikta, koji postaje sve više akutan.« Odatle se može zaključivati, da predsjedatelj komisije najmladju imigraciju promatra skeptičkim i ne veoma prijateljskim okom. Njegove napomene imale su dobar rezultat, jer su izazvale u posve drugom tonu izrečene izjave gospodina Rapparda, koji je govorio s potpunim autoritetom čovjeka, koji je pred kratko vrijeme sam vidio Palestinu. Gospodin Rappard je upozorio, da se »gospodarska apsorpcijona mogućnost može da omjeri samo mjerom nezaposlenosti. Židovska Palestina živi od inozemnoga kapitala, pa je bez svrhe politika, da se tko bavi eventualnim oslabljenjem priticaja kapitala prije nego što ono nastupi. Čitav plan može da bude fantastičan, ali je dosada bio uspješan, jer se osniva na nacionalnom idealu, koji je stvorio rezultate, što bi se u druge okolnosti mogli nazvati čudesima.« Obzirom na bojazan, da židovska imigracija znači potiskivanje Arapa, napomenuo je

gosp. Rappard, da Židovi nijesu u dolini Jezreel nikoga potisnuli osim moskita i da su močvaru pretvorili u plodnu dolinu.

Iz dobrano opsežnog protokola mogu se lako izabrati po koje napomene raznih članova, koje uhu cioniste ne zvuče baš ugodno. U drugu ruku mora se konstatovati, da su izričaji kritike ili skepse gotovo u svakom slučaju izazvali autoritativnu zadovoljavajuću repliku. Značilo bi, nadati se suviše mnogome, kad bi se očekivalo, da će se rasprava Komisije sastojati od samih hvalospjeva, pa se ne smije smatrati tragičnim, ako se katkad čuje i glas kritike. Rasprave Mandatarne Komisije dokazuju, da proces propagande i upućivanja nije završen, ali one pokazuju i to, da je taj proces u posljednjih dvanaest mjeseci uvelike napredovao. Treba pogledati i drugu stranu slike. I ako imade mnogo nespornih, koje valja ukloniti, ipak se ne smije misliti na mjesta u protokolu, koja nas vanredno zadovoljavaju. Spomenuli smo već izjave profesora Rapparda o imigraciji i o djelu u Emeku. Na drugom mjestu zasvjedočava prof. Rappard zaslužno djelo »Hadase«, a drugi jedan član komisije, gospod. Bugge-Wäcksohl isticala je djelo židovskih škola, a prije svega napore i trud učitelja. Gospodin Palacios govorio je sa simpatijom o vodećoj ulozi, koju imadu Židovi u razvitku kooperativnoga pokreta. Gosp. d'Andrade govorio je o sveopćem napretku Palestine pod novim režimom, a naročito je naglasio činjenicu, da je u vrijeme općih nemira u slamskom svijetu uspjelo u Palestini stvoriti takove mirne prilike, te se je mogla izvršiti redukcija posade. Ali to nije sve. U najmanju je ruku jednako važna činjenica, da su nepromjenljiv karakter mandata i nepovredivost Balfourove deklaracije bili u raspravama komisije pregnantno izrečeni. Gosp. Ormsby Gore preporučio je Arapima, da spoznaju, te »nijedna britanska vlada ne će napustiti Balfourovu deklaraciju« i komisija je odbila, da dvije od arapskih peticija uopće uzme u obzir, jer su zah-tjevom, da se obesnaži Balfourova deklaracija, dirnuli u jedan od osnovnih principa samoga mandata.

Govorilo se je mnogo o načinu, kako je Mandatarne Komisija tretirala peticije Agudas Jisroel, ali se je premalo pažnje posvetilo važnim izjavama, koje je k ovoj tački ispred britanske vlade dao gosp. Ormsby Gore. Gosp. Ormsby Gore je upozorio, da grupa, koju zastupa Vaad Hair Haaškenazi »jamačno želi uspostavu dviju općina; ali obzirom na činjenicu, da ova grupa broji oko 1600 duša, a da ostalih Židova ima 100.000, jasno je, da je taj plan posve nepraktičan i neprovediv.« »Nemoguće je«, rekao je, »da u jednoj zemlji budu dvije samostalne, posebne židovske općine, jer bi to dovelo do kaosa.« Drugim riječima: gosp. Ormsby Gore rekao je posve jasno, da mandatarna vlast ne će dopustiti stvaranje posebne javnopravne agudističke općine, to će reći općinu, koja traži jednako pravo kao i zajednica svih ostalih Židova, koje zastupa Vaad Leumi. On se je mnogo trudio, da objasni, da se ovdje ne radi o konfliktu između ortodoksa i neortodoksa, nego između pretežne većine Židova svih religioznih smjerova s jedne strane i jedne vanredno male grupe. U pitanju š'hite, iznio je g. Rappard mišljenje, da se ovo pitanje slobodno riješi, pa da manjina, koja misli, da joj savjest ne dopušta, da se u nekim ritualnim pitanjima podvrgne ritusu većine, kao što je najprimier klanje goveda, na svoj trošak i način obavi klanje. Ormsby Gore napomenuo je k tome, da je to »kompromisni prijedlog, koji će možda moći ukloniti teškoće, što postoje«, ali je na drugom mjestu dodao, da će možda Vrhovni Komesar predložiti, da se čitavo to pitanje ostavi izvan zakonskoga uređenja. Metoda, kojom se je poslužila Aguda, mogla je među članovima Mandatarne Komisije, koji ne poznaju pitanja, o kojima se radilo, prouzrokovati konfuziju, ali izjava Ormsby Gore-a daje naslućivati, da mandatarna vlast dobro poznaje činjenice i da ne će dopustiti, da bude zavedena ovakovim bluffe-om.

Interesantna bila je tačka, o kojoj se raspravljalo veoma potanko: poticaj, da Mandatarne Komisija ili po njenom nalogu jedan odbor posjeti Palestinu. Raspravljajući žalbe Arapa našla se je komisija pred teškoćom, jer se mnoge tvrdnje Arapa nijesu mogle drugačije ispitati nego na licu mjesta. Mnoge od tih tvrdnja ocjenjene su na temelju obrazloženja mandatarne vlasti kao obične fikcije. Ipak su neki članovi komisije držali, da se ove tvrdnje mogu dovoljno obezbjeđivati samo temeljitim ispitivanjem. Protiv toga da komisija posjeti Palestinu ili drugi koji mand. teritorij, izneseni su mnogi razlozi. »Jasno je, da se mandatarna vlast, jednako u Palestini kao i drugdje, nalazi u neodrživom stanju, kad se može uložiti priziv protiv svake njene upravne mjere, a oficijelno prisustvo komisije na mandatarnom području moglo bi izazvati komplikacije, koje ozbiljno ugrožavaju urednu upravu.« Ove i slične razloga uspješno je iznio šir Frederik Lugard protiv prijedloga, pa je nasuprot predložio, da, ako je moguće, komisija sasluša u Ženevi jednoga zastupnika Arapa. Da je ovaj interesantan prijedlog bio prihvaćen, moralo bi se dati isto pravo i Cion. Organizaciji, kao Jewish Agency, pravo, koje je dosada pripadalo samo akreditovanim zastupnicima mandatarne vlasti. O prijedlogu se nije dalje raspravljalo, a obzirom na predloženo putovanje u Palestini ograničena se komisija nato, da u svom izvještaju spomene, da se obzirom na broj i kompliciranost pitanja, koja su iznešena u arapskoj peticiji, sumnja, da se isključivo »na temelju pismenoga materijala« mogu da dadu podnesne »preporuke« (misli se mandatarnoj vlasti. Ured. »Židova«). Razlozi protiv putovanja su itako jaki i toliko jasni, da nema nikakove vjerojatnosti, da bi se moglo faktično obaviti; sa cionističkoga gledišta može se obzirom na ovo pitanje reći, da bi tačno i temeljito ispitivanje arapskih žalbi Cionističkoj Organizaciji moglo donijeti samo koristi. Iskustvo pokazuje, da neki nespornizmi o prilikama u Palestini iščeza-

vaju čim se osobno upoznaju činjenice. U vezi s time dostaje, da se spomene svjedočanstvo profesora Rapparda, koji je svojim kolegama u komisiji izjavio, da je on potpuno uvjeren o koristi njegova posjeta u Palestini, jer su njegov put po Palestini i sve, što je u Palestini vidio, posvema izmijenili njegovo stajalište. Ovakova izjava tako uvaženoga čovjeka morala je da djeluje na komisiju. Cionistički čitaoci protokola s radošću će ustanoviti, da komisija imade među svojim istaknutim članovima jednoga muža, koji se je vratio sa svoga puta po Palestini pun zadivljenja i prožet simpatijama za cionističku stvar.

PRIMICI KEREN HAJESODA U DECEMBRU.

Glavni Ured Keren Hajesoda u Londonu objavio je specifikaciju prihoda u mjesecu decembru. Prihodi još uvijek ne donose potrebnu svotu i ne pokazuju nikakav porast prema ranijim mjesecima oktobru i novembru. Primici u decembru iznose svega 32.825 funti. U decembru 1924. iznosili su primici Keren Hajesoda nešto preko 39.000 funti.

Najveći doprinos u decembru 1925. doznale su Uružene Države (nešto preko 21.000 funti). Na drugom je mjestu Rumunjska sa svotom od 7571 funti. Onda dolaze redom Njemačka (1521 funtu), Argentina (1261), Letška (1118), Nizozemska, Engleska, Poljska. Ovaj put nalazi se u iskazu i Jugoslavija, pa je sa svotom od 305 funti na 11. mjestu.

Zbog premalenih primika ne će Palestinska Cion. Egzekutiva moći dobiti nikakove doznake za pokriće budžetnih stavki, predviđenih za mjesec decembar, jer se moraju da pokriju ponajprije deficiti, koji su nastali u mjesecima oktobru i novembru zbog preniskih primika Keren Hajesoda. Direktorij Keren Hajesoda traži, da se unutar cionističkih redova i krugova, koji simpatiziraju sa izgradnjom Palestine upru sve sile za poboljšanje rada za Keren Hajesoda. Konsolidacija židovskih pozicija u Palestini moguća je samo onda, ako bude i pregalačka saradnja svih prijatelja palestinske izgradnje stalna i osigurana i ako Keren Hajesod bude mogao da izvrši svoje obveze.

GOSPODIN MORGENTHAU OBEĆAJE POTPOMAGATI ZAJAM ZA PALESTINU.

Jerusolim, 19. januara (PC). Doznaje se, da je g. Henry Morgenthau, nekadašnji američki poslanik u Turskoj i predsjednik komisije Saveza Naroda za zajam Grčkoj, izjavio, da će ući u komitej od 5 istaknutih trgovaca, koji će studirati preduvjete i izgleda Palestine i konstatovati, da li ovi opravdaju zajam za dalji razvitak Palestine. Kad je gospodin Morgenthau odlazio iz Palestine, predložio je, da se konstituiraju takav komitej i rekao, da napredak židovskoga rada u Palestini od njegova posjeta u god. 1914. vanredno iznenadjuje. G. Henry Morgenthau je obećao, da će zagovarati i pripomoći židovski nacionalni zajam, ako istraživanja komiteja dovedu do povoljnoga suda.

ŽIDOVSKA MIGRACIJA.

12.100 židovskih useljenika u Americi. — 10.000 židovskih izbjeglica u Bugarskoj.

Ženeva, 19. januara. (ITA) Internacionalni Radni Biro Saveza Naroda izvješćuje: U kvotnoj godini 1924.—25. došlo je u Sjed. Američke Države iz raznih zemalja svijeta 294.314 useljenika. 92.738 deportirano je; prema tome čista stavka useljenja iznosi 201.586 osoba. Useljenje se je prema prošloj godini umanjilo. Među useljenicima u kvotnoj godini od 1. jula 1924. do 30. juna 1925. bilo je 12.100 Židova. — Iz izvještaja proizlazi nadalje, da se među izbjeglicama što su se sklonili u Bugarsku od vremena njena oslobodjenja ovamo nalazilo 10.000 Židova.

Delfiner zatvara svoju tvornicu svile.

Palestinski privredni list »Mishar V'taasija« javlja, da je bečki industrijalac Delfiner zatvorio svoju tvornicu svile u Tel Avivu. Razlog tome ne leži u lošoj situaciji tvornice, jer je ona jedno od najboljih preduzeća u Palestini. Narudžaba imade toliko, da se ne može za vremena producirati sva količina naručene robe. Upravo je tik pred zatvaranjem tvornice doputovao sam vlasnik Delfiner iz Egipta, odakle je dobio velikih narudžaba. Delfiner nudi tvornicu na prodaju. Razlog tome bit će jamačno u tome, što Delfiner imade u Evropi nekoliko tvornica, koje jamačno trebaju likvidnoga novca. Tvornica u Tel Avivu kao apsolutno aktivno i dobro preduzeće moći će se lako prodati, pa se očekuje, da će uskoro doći do kupnje.

Umro dvorski savjetnik Taussig.

U Beču je umro u 63. godini dvorski savjetnik Taussig. Rudolf Taussig, koji je svima posjetiocima cionističkih kongresa sve od godine 1897. dobro poznat kao upravnik steno-grafske službe na kongresima, igrao je vidnu ulogu u židovskom i cionističkom životu Beča, a osobito se odlikovao svojim radom na socijalnom polju, napose za vrijeme rata. (Ziko)

Prvi državljani Palestine.

Na temelju novih odredaba o naturalizaciji vrši se u Palestini podjela državljanstva pojedinim optantima. Prvi certifikat o naturalizaciji dobio je inž. Ruthenberg. (Ziko)

Novogradnja za hebrejsku gimnaziju u Jerusolimu.

Budući da se hebrej. gimnazija u Jerusolimu radi skučenih prostorija ne može onako razvijati kako bi to bilo od potrebe, to je jedna turistička grupa iz Amerike preuzela na se, da nabavi novca za podizanje nove velike zgrade za gimnaziju. Kod te akcije sudjeluje i poznati hebrejski književnik Reuben Brainin. (Ziko)

Probudjeni krivotvoritelji novčanica i jevr. Madžari

(N. T.) Kao teška mora leži antisemitski režim u Madžarskoj na Jevrejstvu cijeloga svijeta. Puni patriotskog oduševljenja i užasa radi semitske moralne inferiornosti madžarski su aristokrate zaveli režim hrišćanske kreposti i madžarskoga poštenja. Mladi su se Madžari počeli buditi — Madžari, koji se bude — iza teškoga sna u znaku jevrejskoga jarma i spoznali su, da će domovinu spasiti uništavanjem Jevreja i dizanjem zastave zaštite plemenite madžarske rase. I, gle, »Madžare, koji se bude« konačno su probudili francuski detektiv kod falsifikovanja novčanica, te posvećene tekovine kapitalističkog društva.

Hoće li g. Klebelsberg, grof i ministar prosvjete, junak »numerus clausus«-a, znati rastumačiti začudjenoj Evropi potrebu falsificiranja novčanica, koje je počinjeno u »patriotskoj uzbudjenosti«?

Uvjereni smo, da će jevrejski Madžari tu uzbudjenost veoma brzo shvatiti i preuzeti ulogu tumača prema začudjenoj Evropi. Gosp. Vazsonyi već je počeo pripravljati teren svojim poznatim govorom. Već se povlači zid između falsifikatora i vlastodržaca na čelu sa grofom Bethlenom. Bečka »Neue Freie Presse« dosljedna svojoj tradiciji već je čestitala zvaničnoj Madžarskoj, kako je muški izdržala prve udarce, koje joj je zadala afera s falsificiranjem novčanica. Ona čestita kao da je afera već svršena. Međutim sve to ne će koristiti probudjenoj Madžarskoj. Engleski i francuski diplomate, koji nijesu mogli zaboraviti na romantične predratne lovoze u Madžarskoj, na zvukove ciganske glazbe i viteške muževe zamamljivih žena, valda će biti izliječeni od svojih sentimentaliteta, koji su toliko unapredili interese Horthyjeve Madžarske. Gospoda diplomate ne će valjda biti tako naivna, da će povjerovati onome židu, kojega žele sažidati »Neue Freie Presse« i gosp. Vazsonyi, jer je svakome jasno, da »patriotska uzbudjenost« ne prestaje kod Gömbösa i Eckhardta, nego ide i dalje i više. Sada nam je »zaštita rase« razumljiva. Takova rasa treba da se doista ogradi od ostalih rasa.

Jevrejski Madžari izgubili su sada uzor, koji su im postavljali »čistokrvni« tijekom posljednjih godina. Njima ipak nema lijeka, i oni ne će prestati s dokazivanjem, da su se njihovi predci prije Arpada ili barem s Arpadom doselili u Madžarsku. Oni će valjda i nadalje nalaziti zadovoljstvo u tome, da ih viteški gubernator pohvali, kada dadu pare za antisemitske svrhe. Sad će davanje para biti opet potrebo, jer je mašina za falsificiranje razbijena. Ova afera nam daje nove poglede u psihologiju madžarsko-jevrejske asimilacije. Sada nam postaje razumljiv osebujni karakter madžarskih asimilanata, jer su se samo u milieu-u, što ga sačinjava madžarsko društvo, mogle razviti tako miske i podle, ropske i bezobrazne karakterne crte, kakove imadu madžarski asimilanti. Za modu i asimilaciju vrjedni jednaki loš d'imitation. Treba oponašati one, koji su viši po društvenom položaju. Madžarski narod u svojoj cjelini nije ni bolji ni gori nego drugi narodi, ali na čelu madžarskog društva stoji klasa savim osobitih značajki: madžarska gentry. Prirodno je, da su se jevrejski Madžari u svojoj ludoj težnji za asimilacijom u prvom redu povelj za madžarskom gentry. Tako nam se otkriva ova hohštaperska, a ujedno bornirana crta madžarskih asimilanata, koja je tuđa drugom jevrejskom življu.

Naše simpatije priklanjaju se šaćici naših istomišljenika u Madžarskoj, koji stoji u borbi na dva fronta; proti pokvarenosti i nasilju — hrišćanskom kurza i proti podlosti svoje z-dajničke braće. Uvjereni smo ipak, da će snaga naše velike stvari vratiti Jevrejstvu zalutalu braću.

ŠTRAJK ARAPSKJE ŠTAMPE U PALESTINI.

I židovski listovi pridružile se protestu arapske štampe.

Jerusolim, 19. januara. (ITA) Već smo javili, da je arapska štampa u znak protesta proti povišenju poštanske tarife na nekoliko dana obustavila svoje izlaženje. Arapska štampa je zaključila, da takko dugo, dok se ne snizi poštanska tarifa, ne će donošati obavještenja vlade. Kako čujemo, sada su se tome zaključku društva arapskih izdavača novina priključila dva hebrejska dnevnika u Tel Avivu »Haarec« i »Davar«.

HEBR. UNIVERZA U JERUSOLIMU ZASTUPANA U KOMISIJI ZA INTELKTUALNU KOOPERACIJU.

Zastupa je prof. A. Einstein.

Paris, 18. januara (ITA). Ovamo je prispio prof. A. Einstein, da kao predsjednik kuratorija za hebr. univerzu u Jerusolimu istu zastupa u komisiji Saveza Naroda za internacionálnu intelektualnu kooperaciju.

Predavanje Einsteina u Parizu o hebr. univerzi.

Paris, 20. januara. Prof. Einstein, koji boravi ovdje kod sjednice komisije Saveza Naroda za internacionálnu intelektualnu kooperaciju — održao je u društvu France — Palestine interesantno predavanje o daljnjoj izgradnji hebr. univerze u Jerusolimu. Predavanju su prisustvovali uvaženi predstavnici umjetnosti i politike u Francuskoj.

Prof. Couchoud sa pariške Sorbone zadivljen obnovnim radom u Palestini.

Paris, 18. januara (PC). Prof. Couchoud, koji predaje na pariškoj Sorboni povijest staroga vijeka, vratio se je sa svoga puta po Palestini te je u krugu »Chomer Israel«, društvu ortodoksnih i anticijonističkih Židova, održao oduševljeno predavanje o židov. obnovnom radu u Palestini. Velik usitak, koji je učinio taj kršćanski naučenjak na prisutne pokazao se je i u zaključku, da se poduzme putovanje u Palestinu.

Iz štampe

Glavni urednik berlinske »Jüdische Rundschau« Robert Weltsch piše u br. 2. XXI. god. k položaju u Palestini te kaže nekoliko okrutnih istina, na koje nadovezuje primjedbe, što su važne ne samo po sadržaju, nego i po tome, što dolaze od socijaliste i jednoga od istaknutih vođa njemačkoga Hapoel Hacaira.

Prije svega ističe, da se prvotna konjunktura privatne inicijative pokazala neuspjehom u industriji kao i u poljodjstvu, a tek nešto unosnom u kupnji i prodaji zemljišta, odnosno kuća. Razočaranje ne bi bilo tako veliko, da je izostalo u nas običajno pretjerivanje. Ali čedni počeci vrlo važne srednje industrije u Tel Avivu razvikani su doskora »kao da je Tel Aviv postao preko noći Lancashire«. Medjutim, gdje ima života i rada, ima i neuspjeha. Neuspjeh je isto tako znak kročenja naprijed kao i uspjeh. Najvažnije je da se neuspjeh ovoga ili onoga poduzeća u Palestini ne shvati kao argument protiv cionizma.

Weltsch nadalje izvodi razloge, koji su doveli do razočaranja i do sadašnje nezaposlenosti, za koju je vjerojatno, da će se još povećati. Očito je, da materijalna privlačivost Palestine ne dostaje, da se ona izgradi. Samo oni, koji idu u Palestinu potpuno svjesni poteškoća ali i idealne i historijske sadržine, mogu da stvore štogod trajno.

Useljenje se u posljednjim mjesecima nije smanjilo, ali je posvema promijenilo svoju strukturu. Dok je treća alijs donosila haluce, a četvrta srednji stalež, pokazuju sadašnji useljenici vrlo malo kapitalističkog i isto tako malo snažnoga, produktivnoga halučkog elementa. Glavni dio sačinjava rodbina prijašnjih useljenika, koji su si medjutim stekli bilo kakovu egzistenciju i sad dolazi za njima porodica. Kolika je vrijednost toga useljenja u to teško kritičko doba, lako je zamisliti. Zato je krivo gledati samo brojke mjesečne imigracije, nego treba vidjeti njenu sadržinu, koja je u ovom slučaju od veće česti na štetu lišuju. Očajan položaj našega naroda na istoku, pogotovo u Poljskoj nagoni ga da se iseli. Amerika i druge zemlje su zatvorene. Ali Palestina u taj čas nije svojim ekonomskim položajem podesna da primi neproduktivne elemente i da ih hrani usprkos njihovoj materijalnoj i fizičkoj slabosti odnosno idejnoj ravnodušnosti. Sadašnja gospodarska reakcija naš sili na konzekvence, od kojih je jedna skućenje useljenja. U prošloj se godini računalo s godišnjom imigracijom od 40.000 ljudi i bilo je već proračuna, kad će se postići židovska većina u Palestini, ako taj broj bude progresivno rasao. Ali sadašnji nas položaj u zemlji sili, da ustanovimo ekonomsku nemogućnost, da se taj broj udrži. Zato nema razloga očajanju, ako su ustanovi, da će ove godine namjesto 40.000 moći da se useli samo 20.000 duša. Treba uvidjeti, da su takove promjene neizbježive. U imigracionim zemljama čitavoga svijeta bilo je od vremena na vrijeme kriza, u zemljama u koje se je dolazilo poradi njihovog prirodnog bogatstva i koje daju svakome useljeniku veće mogućnosti nego Palestina. Ipak je svuda bilo zastoja štavše i iseljenja, a te zemlje su se ipak razvile. Mi se moramo pomiriti sa spoznajom, da će izgradnju Palestine još dugo pratiti pojedinačna razočaranja svake vrste. »Cionizam nije idila i ne daje nikome sigurno uživanje pod smokvom i lozom, ali pruža svakome Židovu šansu da izgradi svoju budućnost poštenim radom unutar svoje narodne zajednice. I baš zato je cionizam najveći i etski najviši preokret u židovstvu od prognanstva amo.«

U nastavku tih izvoda stavlja Weltsch zahtjev na Egzekutivu, da ne izda svih 15 hiljada certifikata, što će ih dobiti za slijedeće polugodište. Jer ako Cionistička Or-

ganizacija ne će da uredi imigraciju prema gospodarskim potrebama, učinit će to vlada, što nam je s pravom neugodno.

Pod konac govori o radničkim poduzećima u naselima, koja treba da izrade svoj program na rentabilnoj bazi i završava s nízom zahtjeva, koji proizlaze iz sadašnje situacije i od kojih ističemo najvažnije:

Umanjenje imigracije useljeničkoga elementa, koji nema vlastitih sredstava; izvanredna nabavka kapitala za radove nezaposlenih; prelaz k sistemu stroge štednje i primjerenosti; općenita revizija u tome smislu, po mogućnosti uz sudjelovanje radništva.

Pobijanje paničnih raspoloženja time, da se neprestano ističe neizbježivost kriza i periodičkih nezaposlenosti; energična borba protiv pretjerivanja.

M. Beilinson piše na uvodnom mjestu »Jüdische Rundschau« od 15. januara o palestinskom zakonodavnom vijeću (Legislative Council). Povod objavljivanju članka jesu vijesti o namjerama palestinske vlade, da pristupi ostvarenju plana Herberta Samuela o palest. Zakonodavnom Vijeću. Pred nekoliko godina raspisani izbori nijesu doveli uslijeđ apstinencije Arapa do konstitucije Vijeća. U tom Vijeću imali bi Arapi bez sumnje pretežnu većinu. Kraj njihovog raspoloženja značio bi Legislative Council za naše djelo u Palestini veliku opasnost. Mi ne možemo otkloniti Legislative Council, jer bi naš »ne« zlo tumačili i evropska demokracija i Savez Naroda. Ali nam moderni duh demokracije dopušta, da tražimo, da se iz kompetence Legislative Council-a izuzmu određena nacionalna područja obdavaju palestinskih naroda. Palestina ne pripada samo svome pučanstvu. Ona pored njih pripada i židovskome narodu. Pravo današnjih stanovnika Palestine mora se ograničiti u korist židovskoga naroda, jednako kao što je Poljacima ograničeno pravo, da Ukrajincima i Židovima oduzmu građanska prava ili članovima Saveza Naroda pravo, da jedan drugoga napadne. Židovi dakle treba da pozdrave Council, ako se njegovoj kompetenci oduzme sve, što se tiče nacionalnoga života Arapa i Židova, jer bi se u drugom slučaju u Councilu neprestano vodile borbe, koje bi sputavale svu njegovu radnu sposobnost. Councilu bi preostalo široko područje rada (opći razvitak zemlje, željeznice, pošta i telegraf, radnički zakoni, zemljišna reforma, gradnje cesta, porezi industrija i trgovina itd.). I ovdje bi doduše moglo doći do diferencija između Arapa i Židova, ali ipak ima opravdanja, da se drži, da će — ako se pretpostavi oprezna i razumna politika Engleske — rad Councila biti blagoslov za zemlju i da će taj rad zbog stalnoga kontakta između Arapa i Židova mnogo pridonijeti zbliženju obdavaju palestinskih naroda.

Redovni palestinski dopisnik berlinske »Jüdische Rundschau« A. G. piše o konfliktu, zbog kojega je načelnik Tel Aviva Dizengov predao ostavku. U gradskom vijeću Tel Aviva vladaju oštri odnosi između lijevice i krajnje desnice. Pitanje, kojim motivira Dizengov svoj odstup nije glavni razlog njegovoj demisiji, nego se radi o čitavom kompleksu municipalne politike. (Dizengov je dimisionirao nakon što je u gradskom vijeću primljen protiv njegove volje zaključak, da se budžet gradskih škola imade pokrivać prihoda od školarinskoga poreza, a ne školarinskim taksama.) Krajnja desnica zagovara raspis novih izbora za gradsko vijeće. »Haarec« se trudi, da dodje do sporazuma, ali dosada nije u tome uspio. Imade tri mogućnosti, da se riješi kriza u upravi Tel Aviva: 1. da se unatoč zaprekama spor mirno riješi i da Dizengov opet preuzme načelništvo. Pitanje o ukinuću školarne igrali bi ovdje sekundarnu ulogu; 2. da gradsku upravu preuzme radnička frakcija, poduprta

radnike, koji su protivno prilikama u Evropi najnapredniji elemenat i koji se trude, da svoj život izgrade na socijalno zdravijoj osnovici, nego što je život u običajnoj današnjoj socijalnoj strukturi. Uzme li se u obzir, da palestinski židovski zemljoradnik potječe iz krugova evropske inteligencije i da je svome današnjemu načinu života prešao zbog spoznaje, da je izgradnja židovske Palestine moguća samo na bazi seljačkoga staleža, razumjet će se, da su ovdje na djelu snage, koje se naročito ističu znanjem, inteligencijom i jakim voljom.

U Palestini stavljeni su svi pred jednake odgojne probleme, koji se danas diskutuju svagdje u pedagoškom svijetu. Radi se o poznatom kompleksu prelaza od obične naukovne škole opsežnijoj, praktičnoj odgoji. Ovome je problemu pridobila u Palestini, a naročito kod zemljoradnika, okolnost, da se žena, koja jednako kao i muž radi u gospodarstvu, što je više moguće oslobodi od pojedinačne brige za dijete. Podjednako se je trebalo Židova, koji nije vičan telesnome, a prije svega ne poljodjelskome radu, učiniti sposobnim, pravim zemljoradnikom i naučavanjem mu nadomjestiti ono, što drugdje seljaci dobivaju tradicijom i što su tako reći usisali s majčinim mlijekom. Nakraju je kod te palestinske odgoje dolazilo u obzir, da su se tečajem kolonizacije stvorile forme, koje počivaju na kooperativnom principu i prema tome dovode do odgoje djeteta po cjelini.

Čujemo, kako se u krugovima, gdje žena hoće ili mora da radi, javlja teško pitanje, tko će se skrbiti za djecu, koja u roditeljskoj kući nemaju dovoljno njege. I mi znamo, da samo maleni broj djece ovdje uzgajaju majke. Ranije se to dešavalo u srednjem staležu. Ali danas smo procentualno toliko daleko došli, da je žena baš kao i muž prinudjena da radi izvan kuće, pa da mora silom prilika tražiti podesno mjesto za svoje dijete, ako ne će da ga pošalje na ulicu ili prepusti pažnji i nadzoru starije njegove braće. Različiti pokušaji, da se tome domogne, uređenje domova za dojenčad, dječjih vrtova itd., sve je to poznato i razvitak jasno tendira, da se ove uredbe sve više zgrade, jer mi vjerojatno ne ćemo u do-

gradjanskom ljevicom; i 3. da se raspišu novi izbori. Ovo posljednje rješenje bilo bi vanredno nepodesno, jer je atmosfera za izbore suviše žučljiva. Najvažniji židovski centar ne smije u današnjem teškom položaju ostati bez vodstva, pa konflikt u Tel Avivu treba što prije riješiti, jer bi mogao da ima loših posljedica.

»Narodna Židovska Svijest« od 15. januara u uvodnom članku »Zastoj« konstatira, da je Bosna u statistički Uprave Keren Kajemeta za prvo četvrtgodište god. 5686. na zadnjem mjestu, pa u vezi s time govori uopće o slaboj aktivnosti u Bosni. Redom se spominju slabi uspjesi u radu za KKL, KH i Halučku Farmu. Isto se tako uvodničar tuži, da gradjanstvo u Bosni ne pomaže nikako omladinski pokret i rad omladine. Izgovor, da danas vlada teška gospodarska kriza je mantija za nerad. »Krizom« se nikako ne smije izgovarati i izvlačiti od vršenja dužnosti. Porušeno je mnogošta, gradjeno godinama. Energije, da popravi stanje, nasmoći će sama omladina, koja je zvana da popravi griješke sadašnje generacije. Članak završava apelom na omladinu, da se spremi za tu tešku zadaću.

VLADIN BUDŽET U PALESTINI ISKAŽUJE I MILIJUN FUNTI VIŠKA.

Jerusalem, 20. januara (ITA) Iz izvještaja palestinske vlade o njenim primicima i izdacima u prošloj godini proizlazi višak od 1 milijun funti. Najveće primetke iskazao je Tabo-departement (odno za registrovanje zemljišta), koji je samo u Jerusolimu ubirao mjesečno L 10.000.

PROŠIRENJE JEWISH AGENCY I ENGLJSKI ŽIDOV. Kandidati za predsjedništvo Board of Deputiesa i ulazak u Jewish Agency.

Budući da je nedavno smrću Mr. M. Henriquesa ispraznjeno mjesto predsjednika Vijeća britanskih Židova, provest će se doskora izbor novoga predsjednika. Kao kandidati spominju se: D'Avigdor Goldshmidt, Kolonel Cohen, Mr. Felix Rao i Josef Prag. Oni su na pitanje političkog sekretara Cionističke Egzekutive Leonharda Steina, koji je također član Board of Deputiesa, da li će Board učestvovati u Jewish Agency, odgovorili, da drže, da Board treba ući u proširenu Jewish Agency.

LORD READING DOČI ĆE U PALESTINU.

Jerusalem, 19. januara (ITA). Javlja se iz autentičnih vrela, da će lord Reading (sir Rufus Isaacs) dosadašnji potkralj Indije, na svom povratku iz Indije u Englesku posjetiti Palestinu. Lord Reading je Židov; do 1921. kad je postao potkraljem bio je vrhovnim sucem u Engleskoj. On želi, da proučava djelo i izgradnju židovske narodne domaje u Palestini.

Izdanje novih maraka Keren Kajemeta.

Jerusalem, 19. januara (PC). Na sveopći zahtjev izdala je glavna uprava KKL novu seriju KKL-maraka. U ovoj seriji KKL-maraka nalaze se samo motivi iz Erec Jisraela među inim Absalonova grobnica, slike iz Galileje i Hajfe i tipični motivi iz palestinskih krajolika. Nove marke izradjene su u sepiji i u drugim bojama, a vezane su u knjižicu po 30 komada.

7.000 L na račun naseobine u Tel-Adašim.

Jerusalem, 18. januara (PC). Keren Kajemet je među ostalim izdacima u prošlom tjednu položio i 7.000 L na račun otplate na kupnju zemljišta kod Tel Adašim — Rub el Nasra u Emek Jezreelu.

Dječje selo

Usred Emeka Jizreela nalazi se na uzvišini maleno naselje. Sa brežuljka širi se vidik preko čitave nizine, koja se pruža između brda Judeje i Galileje od Sredozemnoga mora sve do doline Jordana. U naselju imade zgrada za stanovanje i gospodarskih zgrada, a ako ti pogled potraži stanovnike toga naselja, naći ćeš velik broj djece, koja ovdje žive i rade. Mnogočime nalikuje selo na prvi pogled poznatim njemačkim odgajalištima. Ali ovdje na »Givat Hamore« na »brežuljku učitelja« nijesu sakupljena djeca bogatoga društvenoga sloja, koju roditelji ne će da dadu odgajati u običnim školama, nego prakupiše ovdje siročad, da je odgoje za slobodan radni život u Palestini.

Svatko pomišlja na »dom siročadi«, na dugačke, jednolične crte jednako obučene i potištene djece, koja se počesto susreću u evropskim velegradovima. One gomile djece, koja zbog kojekakovog sputavanja teško osjećaju svaki dan, da ih je snašla nesreća, jer ne mogu da uzrastu u roditeljskoj kući. Ovdje u odgajalištima siročadi na »Givat Hamore« ne nailazi se na ovakove karakteristike. Ovdje nema prisilnoga izjednačavanja, uniformiranja odjeće, blijedih i plavih dječjih obrazića i šablonskog postupka, kaošto vlada pod etiketom discipline u mnogim sirotinjskim zavodima. Namjesto milosrdja vlada ovdje radoš zbog generacije, koja raste i kao dijete ne može si niko ista bolje zaželjeti nego da uzraste ovdje, na posve zdravom mjestu, usred zelene doline, na svježem slobodnom uzduhu, uz dobru poduku, razumno podijeljeni rad i bržnu njegu.

Ovo dječje selo nije zemaljsko odgajalište. Više od stotine dječaka i djevojčica, što žive zajedno sa svojim učiteljima, odgaja se ovdje u uči svemu, što će trebati kasnije, rađajući u Palestini. Tijesna povezanost duševne i tjelesne odgoje jest osnov i princip.

Dječje naselje na »Givat Hamore« jest tek jedan od raznih pokušajeva učinjenih u Palestini, da se stvore nove forme odgoje. To vrijedi prije svega za palestinske zemljor-

gledno vrijeme imati mogućnosti, da ženu ekonomski tako ustalimo, te bi se ona mogla da posveti odgoji djeteta. I sva razmatranja o tome, da je dietetu najbolje kod njegove majke, nijesu uvijek ispravna, a danas su štavši i suvišna, jer veliki broj majki ne može zbog prilika vršiti ono, što se naziva nezanim prirodnim poznavanjem.

Kad su se u Palestini počele da stvaraju radničke grupe, radile su žene jednako kao i muškarci. Trebalo je dakle organizovati uzgajanje i njegu djece prema danim prilikama. Ovdje se nije radilo o jednostavnim selima, gdje svako dijete od najranije svoje mladosti raste na domaćem gospodarstvu, njegovano ustoj seljakinjom i služavkom. Ovdje je naime postojao radnički elemenat, koji je bio na vanredno visokom kulturnom nivou i htio, da narednoj generaciji dade veliku naobrazbu, ali da je usto odgoji u poljodjelskoj okolini i poda joj temeljito zemljoradničko znanje, koje je roditeljima u njihovom kolonizatornom radu toliko manjkalo. Osim toga bila je zbog neobičnih klimatskih prilika potrebna veća njega i briga. Pristupilo se dakle odmah uređenju toga pitanja. U svakom naselju, koje je osnovano na kooperativnoj bazi, nekoliko je žena ili djevojčica oslobodjeno od rada i određeno za odgoju i njegu djece, da druge, preostale žene mogu slobodno da rade. Uredjeni su domovi za dojenčad, dječji vrtovi i škole. U svim se tim institucijama prehranjuju djeca i odjevaju tako, da su roditelji oslobodjeni i od ove brige. Djeca dobivaju zdravu i dobru hranu. Svuda postoji liječnički nadzor. Tečajem vremena zadobila je briga za djecu u kolonijama veliki opseg. Mladji naraštajevit cijene se kao najvrednije dobro, pa se prema tome shvatanju vrši sva odgoja i njega. Svakoga posjetnika gotovo zapanjuje razlika između brižno uređenih dječjih domova i ponajviše primitivnih stanova za odrasle. U veoma teškim vremenima djeca ne osjećaju, što se hrane tiče, nikakove nevolje.

Tako se je pomišljalo da se i siročad, koja je iz istočno evropskih zemalja dopremljena u Palestinu, ne strpa u običajne zavode, nego da se tako odgoji, te će se kasnije moći prirodno staviti u sklop poljoprivrednih naselja. A jednako se

IZ JUGOSLAVIJE

KONFERENCIJA GLAVNOG ODBORA SAVEZA JEVIJSKIH VEROISPOVEDNIH OPŠTINA.

Za četvrtak dne 7. januara bila je sazvana u Beograd Sjedinica Glavnog Odbora Saveza Jevrejskih Veroispovednih Opština. Budući da nije u Beograd stigao oveći broj članova Glavnog Odbora, nije bilo kvoruma, pa se je na prijedlog dr. Popsa namjesto sjednice održala samo konferencija. Podjednako je na prijedlog dr. Popsa, koji je predsjedavao konferenciji prihvaćeno, da se zaključcima konferencije imaju smatrati one odluke, koje se stvore jednoglasno.

Predmet konference bio je ponajprije »Predlog zakona o organizaciji jevrejske veroispovesti«. Pročitane su sve stigle pismene napomene tome zakonskom prijedlogu. Napomene su poslale neke bogoštovne općine, a svoje primjedbe k nacrtu priposlali su i g. dr. Hugo Spitzer, predsjednik Saveza Jevrejskih Veroispovednih Opština, koji nije zbog bolesti mogao doći u Beograd, osječki nadrabini dr. Ungar i g. Avrama Levi-a iz Sarajeva, član Glavnog Odbora. U svim napomenama izražen je zahtjev, da se očuva autonomija općine, a predložene su neke korekture.

Do življe rasprave došlo je prigodom rasprave o pravima i dužnostima rabina u općini. Predstavnici rabina podastri su konferenciji formulirane zahtjeve u tom predmetu.

Zahtjeve gospode rabina iznio je g. Vrhovni Rabin dr. Isak Alkalaj. Ti zahtjevi se odnose uglavnom na kompetenciju Vrhovnog Rabina i Vijeća Rabina o rješavanju svih pitanja sa vjerskoga ritualnoga područja u Kraljevini. Prema prijedlogu rabina imali bi Vrhovni Rabin i Rabinsko Vijeće isključivu i neovisnu kompetenciju za rješavanje tih pitanja. Jednako je prema prijedlogu rabin jedino kompetentan rješavati sva vjerska pitanja u svojoj općini, a rabin ima isključivo pravo vršenja kidušina, geta i halice, ravnajući se po religioznim zakonima i zaključcima vjerskoga suda, kojem je rabin predsjednik. Obzirom na ostale funkcije rabina i njegovo namještenje u općini vele iznešeni zahtjevi, da je namještenje rabina u općini definitivno i da rabin ima da vodi matricu rođenih. U slučaju da u općini nema rabina imade se pozvati rabin susjedne općine da vrši sve te funkcije. Disciplinarni postupak protiv rabina vodi posebni odbor, u koji se biraju članovi Glavnog Odbora Saveza Jevrejskih Veroispovednih Opština i članovi Saveza Rabina.

Budući da se u ovim pitanjima nije mogao stvoriti sporazumni zaključak odlučeno je, da se sav materijal, kako je diskutovan na ovoj konferenciji uputi Izvršnom Odboru S. J. V. O. u Beogradu. Nadje li se u tom odboru sporazumno riješenje, bit će ono dosljedno stavljeno u nacrt zakona o organizaciji jevrejske veroispovjedne zajednice.

Moramo sa žalošću konstatirati činjenicu, da su mnogi članovi Glavnog Odbora Saveza J. V. O. svojim izostankom spriječili da Savez rekne odlučnu riječ o pitanju zakonskoga uređenja naše vjerske zajednice i čitavu stvar nepotrebno zategli.

OSIJEK.

(Poseban izvještaj »Židova«.)

U Osijeku je s mnogo intenzivnosti započeo rad za Keren Kajemet. Dne 17. januara prikazivan je film o izgradnji Palestine. Uvodno predavanje održao je predsjednik Mjesnoga Povjereništva za KKL inž. Ljudevit Freundlich. Prikazivanje je filma odlično uspjelo i mnogo je doprinijelo propagovanju Keren Kajemeta u Osijeku. 18. januara započela je na veliko zasnovana akcija oko smještanja škrabica.

Radi se na reorganizaciji Mjesne Cijonističke Organizacije, što će mnogo doprinijeti oživljenju cijonističkoga života u Osijeku.

je lako sviju domogla spoznaja, da sirota nema tek pravo na goli život, nego upravo smije da traži od društva, da joj ono pomogne te bi što je više moguće zaboravila nesreću, koja ju je stigla.

U »Givat Hamore« se je jednako kao i u mnogim novijim odgojnim zavodima pokušalo spriječiti, da napće nastane odnos osnovan na razlici učitelja i učenika. Učitelji žive i rade zajedno s djecom. Nema takovih razlika u postupku s djecom, te bi se stvorio zid između mlađih i starijih. Sav rad u koloniji obavljaju djeca uz pomoć učitelja. Pred toga se ne zanemaruju elementarni predmeti, a prije svega se nastoji, da djeca, koja ne govore jednim zajedničkim jezikom, temeljito nauče hebrejski. Spolja se uklanja sve, što bi djecu moglo podsjetiti, da se nalaze u sirotinjskom domu. Svako djeteta može si između onoga, što ima u koloniji, izabrati tkaninu i formu odijela i svako djeteta ima svoj dio vrta, koji obrađuje. Ukoliko to ikako dopušta starost djece, svi pitomci učestvuju u razgovorima o pitanjima rada i organizacije u naselju. Tako se razvijaju osjećaj odgovornosti za cjelinu i mnogo doprinosi redu i uspješnom razvitku.

Na »Givat Hamore« ne nalazi se tek sklonište za siročad. Ovo dječje selo vrši u Palestini i drugu važnu svrhu. Povijest kolonizacije u Palestini nam je dokazala, da je dobro izučeni seljački stalež conditio sine qua non za uspjeh izgradnje Palestine. Pregalacka generacija, koja danas ustrajno obrađuje zemljište Keren Kajemeta, morala je da plati nečuvenu veliku školarinu, da stekne potrebni minimum znanja i umjeća. Djeca se na »Givat Hamore« tako odgajaju, da će kasnije kao potpuno sposobni radnici moći obavljati svoj rad u kolonijama, a s potpunim razumijevanjem, zašto ga vrše i kojoj svrši služe. Tako se njihov život stavlja na široku solidnu osnovicu i stvara elemenat, koji je zasigurno počešan da izvrši potpuno svoju službu ljudskome društvu. Ovdje raste slobodna, zadovoljna i vrijedna vrsta ljudi.

Razumijevanje i osjećaj odgovornosti su plod bražne i slobodnjačke odgoje i naročitih okolnosti, što su se ovdje sku-

SARAJEVO.

Državna subvencija za »La Benevo'enciju« — Otvorenje kluba »Union«.

»Jevrejski život« od 15. januara javlja, da je Benevo'encija primila dopis od odeljenja socijalne politike kod sarajevske oblasti, kojim se obavještava, da joj je odsjek za zaštitu djece i mladeži odobrio pomoć u iznosu od 10.000 dinara za njezin humani rad na zaštiti podmlatka.

*

U subotu dne 9. januara uveče obavljeno je svečano otvorenje novoga odlično uređenoga kluba »Union«. Ponajprije je član upravnoga odbora g. Ješua M. Izrael održao uvodni govor. Iza njega je zabavio pristupne kao konferansje g. Isak Perić. Od ostalih točaka programa valja istaknuti operetnoga pjevača na sarajevskom pozorištu g. Turinskog. Prisiljen odobravanjem publike morao je dodati nekoliko pjesama, a najzad je održao govor, u kojem je hvalio židovstvo i pozvao sarajevske Židove, koji imaju mnogo smisla za kazališnu umjetnost, da potpomognu mlado sarajevsko pozorište. Iza toga je g. Beluša Jungić, talentirani muzičar odsvirao na čelu jednu lijepu kompoziciju od Raffa. Na klaviru ga je pratio dirigent sarajevskog pozorišta g. Hofer. Nakon ove tačke otpjevala je gospodjica Sida Izrael ariju iz »Mignonas«. Iza gdjece, Izrael nastupio je g. R. Tolentino, koji je u dubrovačkom dijalektu na španjolskom jeziku otpjevao svoje uspjehe cuplet-e. Ovo je bila posljednja točka programa.

Iza programa razvila se animirana zabava. Oko ponoći stigle su u klub gg. ministar dr. M. Srškić sa svojom gospođjom, državni podsekretar dr. Vlada Andrić, sarajevski Veliki Župan g. M. Nikolić, rektor pravoslavne bogoslovije dr. Toma Popović i neke druge ugledne ličnosti. Dr. Vita Kajan pozdravio je ugledne goste i istaknuo, da je klub odredio, da se otvorenje njegovih prostorija obavi na rođendan Njenoga Veličanstva kraljice Marije. Ministar Srškić odvratio je kratkim govorom dr. Kajanu i zaželeo mladome klubu najbolji uspjeh. Pozdravljene su i ostale ličnosti. U ugodnom raspoloženju održali su se toasti, od kojih valja istaći govor nadrabina dra. Levija, predsjednika sefardske opštine g. A. M. Altarca, i dr. Tome Popovića.

POŽEGA.

(Od našega redovitog dopisnika.)

Dne 19. o. mj. u predvečerje spomendana smrti dr. Max Nordaua priredila je Mjesna Cijonistička Organizacija spomen-službu božju u hramu, na kojoj je rabin i predsjednik M. C. O. dr. Lazar Roth održao propovijed o životu i radu neumrlag nam velikana, kao i o važnosti njegove ličnosti u cijonističkom pokretu na početku ovoga stoljeća u saradnji sa dr. Herzlom, Kantor g. Mordehaj Rykow uveličao je ovu službu božju svojim ugodnim glasom, otpjevavši »Adonaj mo odom« od Nambura i »El mole rahamin« od Abrasa uz pratnju Leona Steimera na harmoniju. Uz mnogobrojno općinstvo prisustvovala je i omladina u potpunom broju.

U četvrtak na večer održalo je omladno udruženje »Hagibor« svoje V. redovito sjelo, koje je bilo posvećeno uspomeni dr. Maksa Nordaua. M. b. Š.

BIJELJINA.

Ovdašnja Mjesna Cijonistička Organizacija održala je dne 2. januara 1926. svoju redovitu glavnu skupštinu, na kojoj je izabran novi odbor: Predsjednik: g. Mosco Papp, odbornici: gđjica. Rifka Barach, g. Maks Grünfeld, Aron Altarac, kantor, Jakob Kabiljo, Jakob Semo, Moric Finci, Arman Grünfeld i Buki Perera.

pile. Socijalna atmosfera okolice očituje se ovdje u dobroj mjeri. Selo samo nalazi se na nacionalnom tlu, na zemljištu Keren Kajemeta. I okolne kolonije, koje su za posljednjih godina nastale ovdje na močvarnom tlu, spadaju u jednu cjelinu. Tako rastu djeca u okolini, u kojoj svi nade za zajednički cilj, u kojoj se privatni motivi nažue na podređenom mjestu. Djeca se zarana već upozoravaju i uče, da zemljište ođe onoga, koji ga obrađuje. A vide uz to, da se zdravi odnošaji, koje polako spoznavaju, stvaraju i podržavaju samo teškim radom, pa tako ne dobivaju iluzoričnu sliku o zbilji, nego je vide u svoj teškoći i ozbiljnosti njenoj. Ovo dječje selo može da posluži kao primjer, kakovi mogu da budu domovi za siročad, i kako se može ovaj materijal, koji država počesto osjeća teretom, obratiti u blagoslov.

Upravo se ovdje može pokazati, što može kolektivistička odgoja u duhu zajednice, kad se vrši s razumijevanjem i neprisiljeno. Ovdje se mogu odgojiti ljudi sa zreim shvatanjem problema ljudskoga društva, s potpunim smislom za rad i kulturu. Čini se dakle mnogo i za djecu i za cjelinu.

Gerda Arlozorov-Goldberg, Jerusolim.

31. GODIŠTE »JÜDISCHE RUNDSCHAU«.

Berlinski cijonistički list »Jüdische Rundschau« stupio je svojim prvim brojem u ovaj godišti u 31. godište svoga izlazenja. »Jüdische Rundschau« utemeljio je prof. Heinrich Löwe. Sve do pred rat bio je glavnim cijonističkim organom »Die Welt«, koja je izlazila na njemačkom jeziku, pa je »Jüdische Rundschau« imala tek sporednu vrijednost. Početkom rata prestala je izlaziti »Die Welt«. U teškim ratnim vremenima bila je »Jüdische Rundschau« pobornikom cijonističke ideje. Sve se više razvijala, a nakon odličnih uspjeha cijonizma postala je »Jüdische Rundschau« jednim od najmodernijih cijonističkih listova. Ona je bezuvjetno vodeći cijonistički list i vrši prevažentan utjecaju svim cijonističkim krugovima, koji govore njemačkim jezikom. Smjer koji zastupa »Jüdische Rundschau«, koja je podjednako i službeni organ njemačke cijonističke organizacije (Zionistische Vere-

ZAGREB

Diskusijono veče Židovskoga Narodnoga Društva o aktuelnim pitanjima židovstva.

Židovsko Narodno Društvo u Zagrebu započelo je u ponedjeljak dne 18. januara niz diskusijonih večeri, što će ih stalno priredjivati. Diskusijono veče, koje se održalo u ponedjeljak uveče u Vijećnici bogoštovne općine, bilo je vanredno posjećeno.

Uvodni referat o aktuelnim pitanjima židovstva održao je g. dr. Aleksandar Licht, predsjednik Žid. Narodnog Društva. Ponajprije je dr. Licht govorio o Steigerovom procesu i njegovom završetku, podavši čitavoj toj stvari općenitiji aspekt. Isticalo čak i u cijonističkom novinstvu, da određenje Steigera služi na čast poljskom pravosuđu i narodu. Navikli smo na gonjenja i nepravdu; a kad se gdje vrši slednostavno pravo, vidimo u tome događaj, koji ima neke služititi u naročitu čast. Opaža se danas, da brutalni antisemitizam u Poljskoj počinje jenjavati; ne iz sentimentalnih razloga nego iz nužde državnoga oportuniteta. Poljska treba zbog svoje loše financijske situacije pripomoći inostranog kapitala. A u toj tački antipatije židovstva u inostranstvu znače ozbiljnu zapreku. Dr. Licht dalje iznosi navodeći primjere, da poljska vlada politikom sporazumijevanja nastoji riješiti prijeporna pitanja sa narodnim manjinama u Poljskoj.

Nakon toga prešao je dr. Licht na falcifikatorsku aferu u Madjarskoj istaknuvši reakciju, koju je ta afera izazvala na zapadu. Značajno je, kako reagira evropska javnost: dok su se u Madjarskoj dešavala krvava umorstva — a radilo se o Židovima — reagovali su pojedini intelektualci, ali države nijesu ništa poduzimale. Tek kada se stalo raditi o financijama jedne velike sile, počele su države i njihova štampa oštro nastupati. Na ovom događaju može se konstatovati, koji stav u suštini zauzima evropska javnost prema židovskom pitanju. Filosemitizam izivljava se u sentimentalnim frazama. Samo događaji, što diraju u omjer snaga mogu prisiliti na stvarno reagovanje. Dr. Licht je dalje ocjenio stav, koji su madjarski Židovi zauzimali u sve vrijeme progona, a naročito u pitanju numerus claususa. Madjarski su Židovi patološka pojava unutar židovstva. Na njima se može omjeriti, koliko su ostali dijelovi židovstva pokročili naprijed.

Dr. Licht je iza toga govorio o sastavu židovskoga narodnog predstavništva u Palestini (Asefat Hanivharim). Iznio je njegovu strukturu, njegove kompetence i objasnio njegove zadatke. Sastav Asefat Hanivharim je razočarao židovstvo. U njoj imade oko 20 grupa. Taj veliki broj grupa sam po sebi nije ono, što nas se poglavito neugodno doimlje, nego je žalosna činjenica da imade grupa, koje su stvorene bez određenoga programa, iza toga prešao je dr. Licht na događaje u Americi. Iznio je ponajprije povod sukobu — propovijed rabina Wise-a, u kojoj je govorio o Kristu —, pa je ocrtavši osobu dr. Wise-a razložio koje bi loše posljedice mogao imati taj spor. Obzirom na izjave dr. Wise-a, koji je zauzimao tako vidno mjesto među američkim Židovima, iznio je dr. Licht načelno gledište, da čovjek, koji ne stoji posvema sam o sebi treba da ima potpuno obzir prema zajednici, pa mora svoja lična naziranja zapostaviti često interesima cjeline. Dr. Licht je vrlo pregnantno i uvjerljivo kritikovao »kristomaniju«, koja je preotela toliki mah i iznio vrijednost, koju imade obzirom na zdravu organizaciju zajednice krutost i strogost židovskih zakona. Stvar dr. Wise-a ima za nas u prvom redu stvarnu a ne načelnu važnost. Potrebno je, da na čelu drajva bude reprezentativna ličnost. Dr. Licht drži, da se u sukobu u Americi vidi pokušaj malih ljudi, da zauzmu vodeća popularna mjesta, pa izriče bojazan, da ćemo iskusiti kako neznatan povod može imati nezgodnih posljedica za izgradnju Palestine.

U političkom životu treba istaknuti dva pojava: stav Mandatarne Komisije prema memorandumu Cijonističke Organizacije. Iznio je pitanje učešća palestinske vlade u

gung für Deutschland) zastupa odrediti cijonizam, ali vazda propagira razuman promišljen postupak u svakom pitanju. Naročito u pogledu arapskoga problema brani tezu o zemlji dviju nacija i slozi s Arapima i stoji u apsolutnoj protimi sa cijonistima revizionistima.

»Jüdische Rundschau« izlazi dva puta nedjeljno. Njen glavni urednik je dr. Robert Weltsch, jedan od vođa Hitahduta i član Akcionoga Komiteja. Do nedavna bili su u redakciji »Jüdische Rundschau« dr. Katznelsohn i dr. Fritz Löwenstein. Pored dr. Weltscha uredjuje list i dr. Moses Waldmann. Veliki štab odličnih izviestitelja u Palestini i u svim židovskim centrima čini »Jüdische Rundschau« jednom od najbolje informiranih židovskih novina. »Jüdische Rundschau« s uspjehom pobija ideologiju njemačke asimilacije i vanredno mnogo pridonosi širenju cijonizma i upoznavanju njegovih problema u čitavoj centralnoj Evropi.

»Mult es Jövö«.

Januarski broj židovskog časopisa u Madjarskoj »Mult es Jövö« posvećen je uspomeni slikara E. M. Lilienau. Taj vanredni broj sadržaje mnoge radove Lilienau te priloge od Zangwilla, Brégera, Pataia, Stefana Zweiga itd., koji se bave ličnošću i produktima Lilienauovog umjetničkog stvaranja.

»Mult es Jövö« izlazi već šesnaest godina pod vrsnom redakcijom književnika i publiciste Josefa Pataia. Taj časopis na madjarskom jeziku vanredno je mnogo doprinio širenju židovske umjetnosti i kulture među madjarskim Židovima. — Kao i sve novine što izlaze u Madjarskoj, bio je i taj list zabranjen u našoj državi, na kako saznajemo, dobio je »Mult es Jövö« ipak dopuštenje za raspacavanje za Jugoslaviju, pa ga preporučamo najtoplije svima, koji su vješti madjarskome jeziku.

»Paulus unter den Juden« od Franz Werfela.

Pjesnik Franz Werfel napisao je poslije svoga puta po Palestini novo djelo »Paulus unter den Juden«, dramatsku legendu u 6 činova.

udgetu židovskoga školstva i podjele zemljišta Židovima, pa kritikovao argumente, koje je iznijela engleska vlada protiv rigovora u memorandumu Cijonističke Organizacije.

Na kraju referata dotakao se je dr. Licht prilika u Jugoslaviji rastumačivši kako kulturni nivo sredine utječe na karakteru strukturu zajednice, koja u njoj živi. U nas postoji anredna osjetljivost za riječi kritike. Neispravnim i pretjeranim reagovanjem stvara se antagonizam. Mi smo Židovi osotito osjetljivi jer smo inferijorni u političkoj z zrelosti, pa se terado upuštamo u kritiku naših unutarnjih pitanja. Zbog oga ne će ni dr. Licht, da sad kritikuje mnoge pojave u nas, nego će da se takne tek nekih pitanja.

U ono doba revolucionarne atmosfere oko godine 1918. išao je i u nas revolucionarni zanos i duh zgrtanja oko zajedničkih vodja i ciljeva. Svjedodžba naše inferiornosti jest činjenica, da je u nas nestalo skupnosti, čim je nestalo umišljenih opasnosti. U zemljama kao što su Engleska i Italija je samosvijest Židova bila jaka i prije cijonizma, tim Židovima ne reba stimulans pogroma buditi ovu samosvijest i pored asinilatorskih težnji. To čini tradicija slobodnjačkoga osjećanja i redjereni civilizatorski utjecaj sredine. U nas se eventualno nože ispričati labavost našega židovstva, koje je politički nezrelo i koje se ne osjeća političkom jedinicom. U tom se našem židovstvu opaža neopredjeljenost prema židovstvu u svakom pogledu. U jednom dijelu javlja se bolesna, nesocializirana težnja za isticanjem individualiteta. Ta težnja za vlastitim isticanjem javlja se u raznim oblicima. Ona je razlog mnogobrojnosti u nas, ukoliko vodje pojedinih akcija nijesu što poduzeli na temelju promišljanja. U velikoj je sredini teže prodrijeti i istaknuti se, pa se zato ovakovošta čini u malom židovskom krugu, gdje će lakše poći za rukom. U Turskoj ukida Kemal Paša fes, Bosna fesa se ne će odreći. Velika sefardska općina u Solunu uzima za svoga rabina dr. Ehrenpreisa, u Bosni se takovošta ne će učiniti.

Pod plaštem dobrotvorne institucije provodi se nastrana tendencija. Govori se, da se radi o nijansama, ali se iz nijansa prave velike stvari.

Iza toga kritikovao je dr. Licht Savez Jevrejskih Verospovednih Opština. »Početkom 1919. bili smo«, — reče dr. Licht — »fantasti. Pomišljali smo na židovsko narodno predstavništvo u ovoj sredini. Zaboravili smo, da slične prilike u Jugoslaviji ne dopuštaju, da se izvrši ono, što se je moglo učiniti u Čehoslovačkoj«. Ali moglo se izraditi što god za pojačanje židovstva u nas. Savez je neplodna organizacija. Trebao bi barem biti prožet težnjom za okupljanjem, a ne bi smio da protežira cijepanje.

Dr. Licht je završio svoj instruktivan referat, koji se odlikovao pregnantnim, tačno odredjenim stajalištem u svakoj tački, koja je bila iznesena, spomenuvši, da će ovaj puta petiti po strani dragomu temu o omladini.

U diskusiji je g. Moše Schweiger replicirao na neke izvode dr. Lichta, naročito o događajima u Americi i o mardjarskim Židovima.

U završnoj riječi odgovorio je dr. Licht na prigovore stavljene u diskusiji, pa je nadopunio svoj referat kraćim razlaganjem o pitanju Keren Hajesoda i o planu nacionalnoga zajma za izgradnju Palestine.

Nakon završne riječi dr. Lichta zaključeno je ovo veče. Diskusijone večeri Narodnog Društva mnogo će doprinijeti — ako se stalno dalje nastave — da se u redovima zagrebačkih cijonista, koje u lijepom broju okuplja oko sebe Žid. Narodno Društvo, razbistre mnogi pogledi na suvremenu situaciju u židovstvu, na osnovne njegove probleme i pitanja palestinske obnove.

Predavanje i veče pjesama prof. Raoula Stromfelda.

Prof. Raoul Stromfeld održao je, kako smo javili u prošlom broju, u okviru priredbe Žid. Narodnoga Društva dne 14. siječnja uveče u Vijećnici bogoštovne općine zanimljivo i informativno predavanje o »psihološkoj sadržini židovske pjesme u obradbi Zige Hirschlera«. Osim toga je prof. Stromfeld pjevao 12 židovskih pučkih pjesama u obradbi gosp. Zige Hirschlera (5 uspavanki i sedam raznih pjesama).

U predavanju je prof. Stromfeld ponajprije istaknuo, da kod popijevke valja više paziti na stil nego na veličinu. Ovdje se upravo radi o nijansama, kojima treba posvetiti mnogo pažnje i dati im potrebnoga odraza. Židovska pučka popijevka postala je pjesmom tek, kad je dobila harmoniziranu pratnju. Bez tih obradbi ne bi bila prodrila toliko u svijet. Ta obradba joj je podala estetsku izgradjenost. Ove pjesme izgledaju jednostavne i priproste, ali imaju duboku psihološku sadržinu i pročišćenost. Istočno-židovska pjesma još je pred kratko vrijeme bila nepoznata zapadu. Zasluga je lista »Ost und West«, da je na zapadu porasao interes za ove produkte istočno-židovskih masa. Umjetnost najlaglje predobiva sklonost kulturnoga društva i židovska pučka pjesma u dobroj obradbi postala je posrednicom, po kojoj zapadna publika upoznaje ljepotu duševnoga stvaranja Židova na istoku Evrope. Predavač je studirao obradbe raznih vrsnih muzičara, ali se nije mogao za njih zagrijeti. Nijedna pjesma nije u tim harmonizacijama dobila pravu ilustraciju, koju obradba i pratnja moraju da dadu samoj izvornoj melodiji. Umjetnost izražava osjećaje, raspoloženje. Nijansama se označuje, što pjesma kaže, a ne efektima. Naišao je onda na obradbu g. Zige Hirschlera i tu je odmah spazao, da je ispravno zahvaćena psihološka strana pjesme.

Židovsko Akademsko Potporno Društvo

priredjuje dne 1. februara o. g. u Glazbenom Zavodu svoj

SJAJNI PLES

Obzirom na plemenitu svrhu društva za sigurno će židovsko gradjanstvo i ovog puta svojim obilnim posjetom doprinijeti uspjehu zabave. Pozivnice će se razaslati slijedeći tjedan. Pretprodaja ulaznica, reklamacije pozivnica i rezerviranje stolova 31. I. i 1. II. u Grand-Hotelu. Pretplate se primaju sa zahvalnošću.

Nadalje je prof. Stromfeld iznio potrebu, da se židovska muzička umjetnost gaji u židovskim domovima. Na kraju predavanja obrazložio je vrijednost obradbi g. Hirschlera, istaknuvši, da je on melodiji podao dobru i prikladnu ilustraciju, bez koje se melodija sama ne može dosta izričajno da prikaže. Gosp. Hirschler se je posvema prilagodio duhu teksta i melodije onih pjesama, koje je harmonizovao. Istaknuvši ponovno potrebu, da se žid. pjesma treba što više gajiti u židovskim krugovima, prešao je na uvodjenje tekstova pojedinih pjesama, koje je pjevao. Pjevao je 9 pjesama.

Profesor Stromfeld imade mnogo topline u svojoj interpretaciji, njegov je izričaj vanredno iskren i pročišćen. Odlično zahvaćanje i izricanje svake i najmanje nijanse odaje duboko muzikalno shvatanje. Obradba g. Zige Hirschlera, koji se u rutinom, diskretno i skladno pratio na klaviru izvadjača, pridonijela je mnogo, te je publika, koja se je okupila u lijepom broju, s mnogo razumijevanja pratila svaku izvedbu.

Prof. Stromfeld je inteligentan muzičar, on interpretira pjesmu savjesno i s mnogo toplote. Ali njegov organ ne dostiže ove njegove dobre osobine, što se jamačno imade pripisati podmakloj dobi. Prof. Stromfeld uspio je da ovom večeri dade propagiranju židovske pjesme svoj doprinos.

Elitni ples »Makabija«.

Dne 16. januara o. g. održavalo je Židovsko gomb. i šport društvo »Makabija« u Zagrebu u svim prostorijama Glazbenoga zavoda svoj ovogodišnji elitni ples, koji je jednako vrlo dobro uspio u materijalnom i moralnom pogledu. Na podiju velike dvorane bio je aranžiran otmjeni salon, u kojem su bili dočekani odlični uzvanici, predstavnici židovskih i ne-židovskih korporacija, civilnih i vojnih vlasti, među kojima smo vidjeli u ime Zagrebačke oblasti gosp. banskog savjetnika Zrelca sa kćerkom, za Armijsku Komandu gosp. generala Vesovića, potpukovnika Todorovića sa gospodjom, konzule Belgije, Austrije i Njemačke, predsjednika Saveza Trgovaca g. E. Grünwalda, urednike gotovo sviju zagrebačkih novina, gg. Karu, Siesa, Dečaka, Peciju Petrovića, i dr. više gradskih zastupnika među njima g. dra. M. Horna, zatim predsjednika općine g. dra. Hugu Kona sa gospodjom te potpredsjednike gg. dra. L. Šika i Lava Sterna sa gospodjom, predsjedj. Žid. Nac. Društva g. dra. Aleksandra Lichta sa gospodjom, predsjednicu zagreb. podružnice »La Benevolencije« gđu Dianu Romano, zatim zagrebačkog rabina gosp. prof. dra. G. Schwarzsa sa gospodjom, Savez Cijonista zapupala su gg. dr. Oskar Spiegler, Hans Hochsinger i Egon Pollak.

Ples je bio vrlo dobro posjećen od svih židovskih krugova, te je animirana zabava potrajala do rano u zoru. Za vrijeme velike pauze proglašen je rezultat izbora najljepših dama, pa su takovim proglašene gdje: dra. Zige Neumann i Moše Albaharija te gospodjice Zora Schwarz i Lilly Schulhof.

Čista dobit ove priredbe ide u korist građevnoga fonda za »Makabijev Doms«, kojega adaptacija i uredjenje iziskuje velika materijalna sredstva.

O samom plesu donijela je sva zagrebačka štampa, koja ima rubriku o zabavama, vrlo lijepe i pohvalne izvještaje, ističući elitnost plesa i dobar uspjeh njegov.

Vjenčanje. Gospodin dr. Fritz Lederer vjenčao se dne 19. o. mj. s milovidnom gđicom Jelkom Selinger. Srdačno čestitamo.

FELICE BRESSLAUER

dr. ŽIGA KIŠICKY

zaručeni.

Vukovar

Osijek

Švat 5686.

VRŠAC.

Glavna skupština M. C. O. — Bogoštovna općina za KKL. (Od našeg redovitog dopisnika).

(Dr. A. M.) Koncem decembra 1925. god. održao je gosp. dr. Aladar Menzer na odb. sjednici M. C. O. izvještaj o boravku g. Usiškina u Beogradu, te o predaji diplome g. dru. Davidu Alkalaju, začasnom predsjedniku M. C. O. radi njegovih velikih zasluga za osnutak M. C. O. u Vršcu.

15. januara 1926. održana je VII. glavna skupština M. C. O. Predsjednik dr. Josip Donath iznio je godišnji izvještaj o radu M. C. O. Nakon tajničkog i blagajničkog referata izabran je slijedeći odbor: predsjednik: dr. Josip Donath; potpredsjednici: dr. Aladar Menzer i Edo Naschitz; tajnici: Paja Barkan i Alaksandar Engländer; blagajnik: S. Bruckner; bibliotekar: Berta Jermović; komesar za KKL: dr. Djuro Fischer; komesar za K. H.: Mor Djöri. — Na prijedlog dr. Menzera izabran je naročiti odbor, koji će se pobrinuti da se svakako namakne kontingent za KKL i da se finacijalno fundira M. C. O.

U izborima za Jevrejsku Verosp. Opštinu izabrana je slijedeća posvema cijonistička uprava: predsjednik: S. Berg; potpredsjednik: Rudolf Taus; gabaim: Bernat Menzer, Edo Naschitz; blagajnik: Stevan Schönheim; kontrolor: dr. Aladar Menzer; predsjednik školskog odbora: dr. Josip Donath.

Na energični zahtjev predsjedništva M. C. O. primljeno je u budžet veroispovedne opštine za god. 1926. stavka od 2.500 Din., za Keren Kajemet. Prvi je to puta što je veroisp. opština umetnula stavku za KKL u svoj budžet.

PUSTOLOV PINTO U ZAGREBU.

Cijonističkoj je javnosti poznat pustolovni tip Josipa Pinte, koji se izdavao za razne osobe, da uzmagne od privatnika i raznih institucija izmamiti novac. Bio je kojekuda po svijetu, dok nije najzad dospio u zatvor beogradske policije, odakle je nekim čudom pušten na slobodu čak sa sudbenom svjedodžbom, da se ustanovilo, da nije počinio ono, zbog čega ga je beogradska policija strpala u aps. Pinto se zaputio u razna mjesta Jugoslavije i prošle je subote došao u Zagreb, gdje je ponajprije uspio da lažno informira jedan ugledni zagrebački dnevnik, koji je sutradan donio noticu o svjetskom putniku Pintu, za kojega da se u Beogradu uspostavilo, da je posve pošten čovjek. U toj notici bilo je spomenuto, da je Pinto proputovao mnoge zemlje, da je u Egiptu prisustvovao otkriću Tutankamenove grobnice i otvorenju univerziteta u Jerusolimu i da će u Zagrebu po svojoj prilici prirediti predavanje o svojim doživljajima u Palestini. Pinto je zaista namjeravao da održi predavanje, ali su ga ličnosti na koje se obratio, raskrinkale i predale redarstvu.

Sutradan je spomenuti dnevnik »Obzor« korigirao svoju raniju noticu istaknuvši, da je Josip Pinto notorni varalica.

U jurnjavi za temom, gosp. se je Slavko Cihlar u »Hrvat« latio pera, da se naruga »Obzoru« pa da ispuni jedan stupac rubrike »Na vršku pera«. Članak gosp. Cihlara pisan je nastrano i nedostojno tonu jednog ozbiljnog lista.

Nakon što je Pinto bio jedan dan u uzama zagrebačke policije, pušten je, jer se pokazalo, da je Pinto u beogradskoj apsani već odsjedio za svoje prevare, Pinto je poslao uredništvo »Jutarnjeg Lista« neki »Ispravak«, kojega je uredništvo popratilo duhovitim humorističkim glosama.

Upozoravaju se naši sumišljenici, da nikačo ne nasjedaju Josipu Pintu i da svaki slučaj eventualnog pokušaja iznudjivanja ili obmanjivanja prijave policiji svojega mjesta.

SLUŽBENA SAOPĆENJA SVIM MJESNIM CIJONISTIČKIM ORGANIZACIJAMA!

Posljednji, XIV. kongres stvorio je u stvari šekela slijedeće zaključke:

1. Šekel je u buduće za čitavu organizaciju jedinstven.
2. Rukovanje šekelom (razdioba, računi, kontrola) vodi se unutar jedne zemlje jedinstveno. Zemaljska organizacija i grupe zasebnih saveza (Mizrahi, Hitahdut itd.), čine u tu svrhu jedan z emaljski šekelski savez. Granice zemaljskog šekelskog saveza određuje Egzekutiva.

U savezu s time stvorio je Akcijoni Odbor na svojoj sjednici od 26. oktobra 1925. slijedeće zaključke (citiramo ih u izvodu):

I b) Vodstvo zemaljskog šekelskog saveza ili zemaljska šekelska komisija sastoji od predstavnika zemaljske cijon. organizacije i predstavnika zasebnih saveza, koji postoje na teritoriju zemaljske organizacije cijonista i predstavnika zasebnih saveza, koji postoje na teritoriju zemaljske organizacije.

SPECTRUM d. d.

Ing. Kopista, Dubsky i Krstić

Tvornice ogledala i brusione stakla

ZAGREB

BEOGRAD

OSIJEK

LJUBLJANA VII.

Kukovičeva ul. 23.

Banatska ul. 2.

Desatičina ul. 39.

Medvedova u. 38.

Zrcalno staklo - Portalno staklo - Mašinsko staklo 5-6 mm - **Ogledala** u svim veličinama i oblicima - **Brušene ploče** - Uvinute ploče - Ustakljivanje u mjedi - Fin ogledala.

I f) Zemaljska šekelska komisija ima da ustanovi, analogno svome sastavu u svakom pojedinom mjestu šekelsku komisiju. U mjestima, u kojima se do određenog termina ne obrazuje mjesna komisija, može zemaljska komisija u tome mjestu postaviti šekelskog komesara.

I g) Zemaljska šekelska komisija dijeli šekelske blokove mjesnim šekelskim komisijama, a ove ih opet predaju pojedincima na daljnje raspacavanje.

Ekzekutiva Svjetske Cijonističke Organizacije je u izvršavanju ovih zaključaka izdala slijedeće instrukcije:

2. Geografskom granicom šekelske komisije ima se smatrati granica svake pojedine države.

4. Da se osigura dobar uspjeh rada zemaljskih i mjesnih organizacija, preporuča se, da se broj članova što više ograniči.

8. Zemaljska šekelska komisija treba da odredi termin za obrazovanje mjesnih šekelskih komisija. Ako se komisije na vrijeme ne obrazuju (vidi zaključak akcionog odbora I f) postaviti će se zemaljska šekelska komisija šekelskog komesara.

11. Zemaljska šekelska komisija razdijelit će šekelske blokove direktno na mjesne šekelske komisije ili komesare. Svaki drugi način nije dopušten.

13. Mjesne šekelske komisije (ili komesari) predat će šekelske blokove na raspacavanje samo takovim osobama, koje uživaju povjerenje obzirom na urednu prodaju šekalim i urednu predaju novca i neprodanih šekelskih blokova.

Obzirom na sve do sada izneseno, a u izvršenju citiranih zaključaka, riješio je Radni Odbor Saveza Cijonista u Kraljevini SHS slijedeće:

1. Zemaljsku šekelsku komisiju sačinjavat će članovi Radnoga Odbora: Inž. Oton Rechner, David Spitzer, Filip Reiner. Odgovorni pročelnik ove komisije bit će inž. Oton Rechner.

Adresa na koju treba upraviti svu korespondenciju u stvari šekela, glasi: Zemaljska šekelska komisija, Zagreb, Ilica 31., III.

2. Sve mjesne cijon. org. imaju da se kod provođenja šekelske kampanje 5686 drže poziva Radnog Odbora, koji je razaslan svim mjesnim cijonističkim organizacijama.

Za Radni Odbor Saveza Cijonista u Kraljevini SHS.:

Dr. Beno Stein Inž. Oton Rechner

MJESNIM CIJONISTIČKIM ORGANIZACIJAMA!

U stvari ovogodišnje šekelske kampanje zaključila je Zemaljska šekelska Komisija Saveza Cijonista u Kraljevini SHS. slijedeće:

Zemaljska šekelska Komisija odustaje od zahtjeva da se u svakom mjestu obrazuje šekelska komisija, već zaključuje da svaka Mjesna Cijonistička Organizacija izabere šekelskog komesara, koji će onda ad hoc obrazovati odbor osoba, što će ga pomagati u radu. Organizovanje ovog odbora prepušta se Mjesnim Cijon. Organizacijama.

Obzirom na ovo rješenje pozivljemo Vas, da nas do 7. februara 1926. obavijestite o

- osobi šekelskog komesara;
- broju osoba šekelskog odbora;
- adresu na koju treba poslati sva pisma, što se tiču šekalim;
- adresu na koju treba poslati šekalim;
- adresu osobe ili organa, kojoj ćete povjeriti novčani obračun obzirom na šekel;
- o broju šekelskih blokova, koje trebate i koje želite da Vam se šalju.

Upozoravamo Vas da se držite ovih uputa, da ih zdušno izvršite, jer o dobro izvršenoj šekelskoj akciji ovisi sva snaga našeg pokreta.

Šekelske blokove prigodom raspacavanja povjeravajte pouzdanim osobama, koje će ih marno raspacati, novac redovno predavati i tako sprječiti svaki zastoj.

Molimo Vas da smjesta riješite sve po ovome dopisu, kako bismo Vam mogli poslati šekelske blokove, koji za nekoliko dana stižu u Zagreb

Zemaljska šekelska Komisija
Saveza Cijonista u Kraljevini SHS.

POVJERENICIMA KKL.

Dne 15. januara trebali su svi povjerenici poslati svoj izvještaj upravi. Toj dužnosti odazvao se samo mali broj. Pozivljemo stoga sve povjerenike, da nam smjesta

GIDEON

slobodni mjesučnik židovske omladine Jugoslavije

Prvi broj sedme godine već je u štampi te sadržaje obilan materijal iz najrazličitijih područja. Uz originalnu beletristiku sadržaje prijevode odličnih židovskih pisaca, umjetnički prilog, informativne i kritičke preglede iz najrazličitijih područja.

**Godišnja pretplata za Jugoslaviju
Din. 60.—**

Propagirajte i pretplaćujte se na „Gideon“!

pošalju svoja izvješća i da u buduće redovito svakoga 1. i 15. u mjesecu šalju Upravi svoje izvještaje.

Uprava je odasla svim povjereništva palestinske bademe za

HAMIŠA ASAR BIŠVAT AKCIJU,

pa treba odmah pristupiti provodenju ove akcije.

Konačno pozivljemo sve povjerenike, da nam odmah šalju uz iskaze i tačan obračun.

Uprava Keren Kajemet Lejtsrael.

IZ SJEDNICE RADNOGA ODBORA SAVEZA CIJONISTA.

Na svojoj sjednici od 18. I. 1926. riješavao je R. O. organizatorna pitanja Saveza, te je odlučeno, da članovi R. O. i neki članovi Saveznog Odbora u svrhu organizacije i šekelske propagande posjete Križevac, Bjelovar, Koprivnicu, Karlovac, Sisak, Novu Gradišku, Varaždin, Čakovac, Osijek, Vinkovci i Ludbreg. Ovo je prvi turnus agitacionih putovanja, te će se isto takovi odrediti i za druge krajeve države.

U stvari halučke farme javljeno je predstavnicima haluca u Palestinu o momentanom stanju akcije, što je potrebno za kupnju zemlje. U stvari organizacije »Hehaluca« poduzet će R. O. sa omladinskim organizacijama u tu svrhu korake.

Ekzekutiva javlja, da je odaslala šekalim, a R. O. zaključuje, da se za šekelsku akciju pripreve sve Mjesne Organizacije.

IZ OKRUGA SVJETSKOGA SAVEZA »MAKABI«.

Natjecaj.

Zaključkom svoje sjednice od 19. januara 1926. raspisuje Okrug Svjetskoga Saveza »Makabi« za Kralj. SHS u Zagrebu natjecaj za 3 sastava prostih vježbi za muško članstvo, a isto tako 3 sastava za žensko članstvo, koje bi imale biti obilgatne za društva ovog Okruga (Šekelske vježbe Okruga za god. 1926.).

Natjecati se može svaki član društva, koje je u sklopu ovoga okruga. Sama vježba imade da bude u 4/4. to jest 8/8. taktu, sujet kao i stil, te karakter samih vježba, prepušta se sasvim volji natjecatelja, nu svakako se preporuča obradba raznih tema iz židovske povijesti, t. j. izražaj istih u gimnastičkim slikama.

Samo natjecanje vrši se na slijedeći način: Natjecatelji šalju svoje radnje u zatvorenoj kuverti, na kojoj treba da je označena lozinka, na adresu predsjednika g. dr. D. Zwieba c k a, Zrinjski trg br. 10. Osim same radnje treba da se u kuverti nalazi posebno zapečaćena kuverta u kojoj se nalazi točna adresa natjecatelja, a izvana samo lozinka, pod kojom je radnja predana.

Za ocjenu radnja imenovati će ovaj Okrug juri od 3 stručna lica, koji će ocjeniti unišle radnje i najbolje 2 za muško članstvo i 2 za žensko članstvo predložiti odboru Okruga, koje će isti u znak priznanja nagraditi sa diplomom. Radnje, koje ne će biti prihvaćene po juriju, t. j. ne će biti prodane za valjane, poništiti će se zajedno sa zapečaćenom adresom. Juriju pristoji pravo, pojedinu vježbu u cjelosti prihvatiti, a isto tako može samo i pojedini sastav prihvatiti, to jest na prihvati predložiti.

Prihvaćene radnje postaju svojina okruga, koji s istima raspolaze i nije dužan eventualnu izmjenu ili korekturu autoru opravdavati, a niti je bezuvjetno vezan upotrijebiti iste kao obilgatne za sva društva.

Natjecatelji imadu svoje radnje na gore spomenutu adresu poslati najkasnije do konca februara t. g. Kasnije stigle radnje ne će se uzeti u obzir.

Rezultat natjecanja javit će se u »Židovu« odmah nakon sjednice odbora Okruga, koja će biti za to naročito sazvana.

Pozivaju se svi židovski gimnaste, da što brojnije u tom natjecanju sudjeluju.

U Zagrebu, dne 19. januara 1926.

Odbor Okruga Svjetskoga Saveza »Makabi« za Kralj. SHS.

Zahvala. Prigodom smrti mog ljubljeno brata p sam posebice od mnogih omladinskih udruženja i pojed znanaca i prijatelja izražaje iskrene sućuti. Budući da m sada nije moguće da se posebice svima zahvalim, to se putem zahvaljujem na pažnji što su mi je iskazali.
Bjelovar, u januaru 1926. Jose Weber

NATJECAJ.

Izraelitska bogoštovna općina u Novom Sadu t

Šameša

koji mora usto biti šohet i bodek, koji može bude predmoliteljem na obične dane. Mjesto može nastupiti 1. marta o. god. Plaća: 18.000, stan i uobičajena nuzsasluzba.

Reflektanti neka svoje ponude sa dokumtima i podacima o starosti i porodičnim prilik pripošalju potpisanom predsjedništvu do 1. fe ara o. god.

Prednost uživaju reflektanti ispod 30 god Putni troškovi naknadjuju se samo pozvanima

U Novom Sadu, dne 1. januara 1926.

Predsjedništvo Izraelitske Bogoštovne općin u Novom Sadu.

Armin Klein
tajnik

Dr. Ferdinand Lu
predsjednik

PLESNA SKOLA

„ED! GRÜNES“ SAJMIŠTE 59
UČITELJ PLESA KR. NARODNOG KAZALIŠTA
PODUČAVA SVE MODEVNE PLESOVE
Informacije za privatne satove i koterie 10-1 i 3-8 sa

P O L I G L O

Kapto 20 Z A G R E B Telefon 10

preuzima svaku vrst pisacih radnja i umnoženja.
Prevodi u svim modernim jezicima.
Diskrecija zajamčena.

FOTO-ATELIER

WEINRICH I DRUG - ZAGREB
ILICA 34 TELEFON 7-59

Perzijski sagovi specijaliteti

i sve druge vrste sagova

Fini brokati, damasti, gobelini
zastori, prevlake, gunjevi

Glad i drug

prije

Filip Haas i sinovi

Zagreb

Jelačićev trg 20

SALON „EMA“

češljaonica za dame

Zagreb. Ilica 12.

Štampilije, društvene znakove, vignet, gravu
čekiće, emajlirane ploče, signature izradjuje brz
jeftino Zavod za rezbariju i štampilije

BREZINA I DRUG, ZAGREB

Frankopanska ulica broj 9. — Telefon int. broj 8-

Športske potrebštine dobijet
u najboljoj kvaliteti kod

„N E G R O“
ILICA 19.

I G L A

veze na stroju odijela, bluze i kabanice.
Sve vrsti bijeloga veza na specijalnim strojevima i rukom. Monogrami strojevima i rukom. Plise, ažu, gufre, endl. Luknice strojem. Gumbi. Preris (Vormerk).

Preradovićeva 33.

POPLUNI

rouge, klot, satin i mode. — Posebna izradba popluna od pahuljica. Zagrebačka industrija popluna M. JUNG-WIRTH I DRUG, Zagreb, Vlaška 92.

S. Tauber, Zagreb

Marovska ul. 19. - Tel. 26-37.
Trgovina antikviteta.

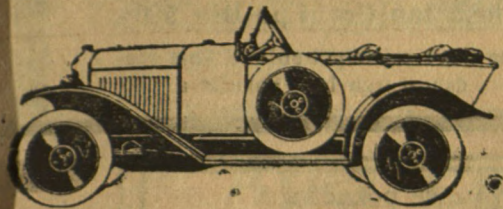
Limune i narandže

i ostalo južno voće dobije se uz najjeftiniju dnevnu cijenu kod
Albert Daniti, Zagreb
Tkalčićeva ulica 14.

Dragutin Pernat
gradjevni limar i uvoditelj vodovoda

Specijalna radiona za popravak hladionika, naprava novih štih tanka za kotače, svih prevlaka sa aluminijem crnim limom i sve u to zasjecajuće popravke. Solidna i brza podvorba. Preporuča se moja tt. ZAGREB, Frankopanska ul. 5.

Južno voće

narandže, limuni, maroni, datulje, bademi, smokve, lješnjaci, rusi i t. d. najjeftinije kod veletrgovine

J. Dragoner, Zagreb-Beograd
Nikolićeva ul. 4. - Telef. int. 27-83
Brzovjavi: Oranges Zagreb.

RICHTEROVO MLJEKARSTVO
Svi mliječni proizvodi

ZAGREB

Tkalčićeva ul. 1. — Pejačevićev trg 17.

PARNA PEKARNA WIESLER
PETRNJSKA 73.

Proizvadžja i razašilje prvorazredni Karlsbadski ljekoviti dvopek (Zwieback) kao i la. graham kruh uz najkulantnije cijene.

Em. Fischer,
Zagreb

Sudnička ul. 3   Jurišićeva ul. 6

Veletrgovina šivaćih strojeva
velocipeda i doknadnih dijelova

na veliko

na malo

Julio Hofman
Zagreb, Ilica 61

Trgovina svakovrsnih
rubaca na veliko

Prva
Jugoslavenska industrija
Samoveza i ovratnika
(kravata)
ARMIN LÖWENSTEIN
Zagreb, Jurišićeva ul. 23.

Sanduke

svakovrsne po mjeri izradjuje
Herman Müller, Zagreb
Ilica 220. Telefon 4-10.
Stovarište tvrdog i mekog s otkarškog drva.

Marko Schlesinger i drug

Manufakturna trgovina na veliko
Splavnicu 1. — Zagreb. — Jelačićev trg 3.

Za Vaše oči

jest najbolje, upravo dosta dobro. — Nabavite si zato moderne naočale sa Zeissovim staklima   Diplomirani optičar

A. Podvinec i drug
Štrossmajerova ul. 6.

MIRKO ŽUGEC

Zagreb, Duga ul. 13.

Specijalna trgovina: antičnog pokućstva, zbirka oružja te raznih drugih starinskih predmeta, ujedno specijalna radiona za restauriranje antikviteta.

Najstarija zagrebačka tvrtka dragulja, zlata, srebra, antikviteta i satova

JOSIP ENGELSRATH

Utemeljena 1850. — Telefon interurban 640.

preporuča svoje veliko skladište mod. svakovrsnih prigodnih darova

kao za vjenčanje, barmicva itd. uz poznato solidnu podvorbu. Klee kodeš, Menore, kuduš-čaše na skladištu. Kupuje biserje, dragulje, staro zlato i srebro, novce, antikvitete itd. uz najbolju cijenu.

Preuzima sve novoradnje i popravke uz točnu i brzu podvorbu

Prvorazredna bojadisaona i kemička
čistiona odjeće

~ MAX PONGRATZ ~
ILICA 48 - ZAGREB - ILICA 48
(gornje dvorište)

»ARTES«

Laštilo za parket podove
garantirano najbolje bijelo i žuto, daje bez truda
odmah ljepi sjaj. Cijena 1 kutiji ¼ ko Din. 15 —
5 kutija Din. 65., 10 kutija Din. 150 franc. pošt.

Preprodavaoci dobiju popust.

Razašilje Artes kem. lab.

Zagreb Petrinjska 3 III. Telefon 19—97.

Kupnja i prodaja
gumene robe

Popravak pneumatika
Auto potrebštine

RUDOLE JURZA
ZAGREB, NIKOLIĆEVA 6

PRESELENJA PO GRADU, KAO I IZVAN GRADA

te željeznicom sa Möbelvagonom, dovoz različite robe
na i sa kolodvora, obavlja savjesno i uz najjeftinije cijene ot-
premištvo

Eliš i Lah,

vlasnici velikih zračnih skladišta i industrijalnih školo-
sjeka, Zagreb, Nikolićeva ulica br 10, telefon 13-36.

Na veliko!

Na veliko!

Južno voće

Narandje, Mandarine, limune, smo-
kve, datulje i t. d. nudja svaku koli-
činu uz najjeftinije cijene

Jakob Švarc

Zagreb, Gundulićeva 4.

»ADRIJA«, opšte osiguravajuće društvo.

Ravnateljstvo za Hrvatsku, Slavoniju, Medjumurje i
Sloveniju; Zagreb, Nikolićeva ul. 14. — Tel. 20-88.

Vrši pod najpovoljnijim uslovima sve vrste osiguranja i to: **Osi-
guranje života** za slučaj smrti, doživljena, miraza ženskoj i ka-
pitala muškoj deci, penzije rente, kombinovano: miraz i školo-
vanje dece odnosno njihovo izdržavanje do punoletstva i narodno
osiguranje bez lekarskog pregleda. **Osiguranje protiv požara**;
Osiguranje imovine protiv krađe; **Osiguranje stakla pro-
tiv loma**; **Osiguranje protiv tuče**; **Osiguranje transporta**.

»TRGOVINA UMJETNINA«, EDO ULLRICH.

Radiona okvira za slike. — Stalna izložba slikarskih
i kiparskih umjetničkih radova.

Ilica broj 40. — ZAGREB. — Ilica broj 40.

Rublje za novorođenčad, jednostavno i luksusno,
vlastiti domaći proizvod, preporuča

»E G A«, Ilica 53.

uz najsolidniju izradbu i uz najniže cijene.

Vjeoslav Flosberger

M. Rothmüller — vlasnici — H. Grossmann
Električna brusiona i trgovina finočelične robe.
ILICA 8.   ILICA 8.

NAJBOLJA VUNA

kao i svila za jupere, čarape, veste, vunenih rup-
ci, košulje, sve vrste DMC robe, razni pamuci,
te pribor za vezenje i pletenje dobije se najjefti-
nije kod

FERDO SCHWARZ I DRUG Zagreb

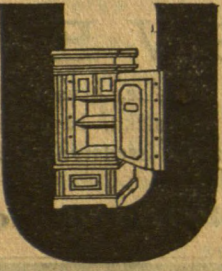
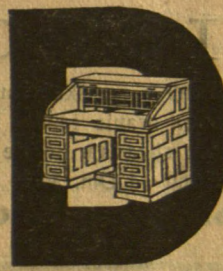
Ilica 45.

Podružnica: Jurišićeva 12.

Telefon 2—56

Telefon 6—34

Veletrgovina
uredskog
namještaja

Pis. strojeva
Blagaine
Pisarničke
potrebštine

Draškovićeve ul. 58.

NASLJEDNIK

Draškovićeve ul. 58.

Pokućtvo

Prije nego kupite potrebito pokućtvo izvolite posjetiti najveće skladište raznovrsnog pokućtva, gdje se prodaju Otomani po Din. 700—

JULIO SINGER

ZAGREB, ILICA 52.

trg. raznovrsnog pokućtva

Ulošci tapetirani po Din. 580— kao i sve ostale potrebštine, koje spadaju u trgovinu pokućtva.

L. F. KOHN,

Nabavljajte pokućtvo kod naše domaće tvornice pokućtva

ZAGREB, Ilica 42. Telefon 2—02:

koja će Vaš dom ukrasiti sa sjajnim namještajem, jeftinije no igdje.

Večernje, društvene, suknene oprave

ARTUR BERGMANN

Marovska 17.

NARANDJE! — MANDARINE! — LIMONE!

Trgovina domaćeg i južnog voća i povrća na veliko

MORDO ALKALAY

Telefon 27—12. — ZAGREB. — Gajeva ul. 23.

Delikatesa A. Goljevščak

Nikoljeva ul. 17.

imade na skladištu raznih sira, suježeg tešanskog maslaca, sardina, kekša, bonbona, čokolade, likera, ruma, konjaka i t. d. te se ovime poštovanom općinstvu najtoplije preporuča.

Salon cvijeta — Salon des Fleurs — Blumensalon
Ella Kaiser-Herzmansky
Balkan Palace ZAGREB Marovska ul. 10.

Preuzima sve u struku zasjecajuće radnje po najnovijem ukusu

On se charge de tous les travaux de ce genre en gout le plus moderne

Übernimmt alle in dieses Fach einschlägigen Arbeiten in neuster Geschmacksrichtung.

VI BACATE SVOJ NOVAC

AKO SVOJE

UREDSKE POTREBŠTINE

NE NABAVITE KOD NAJJEFTINIJE VRELA

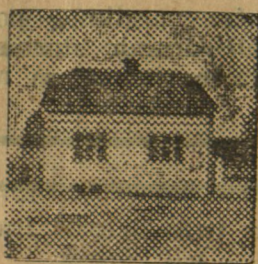
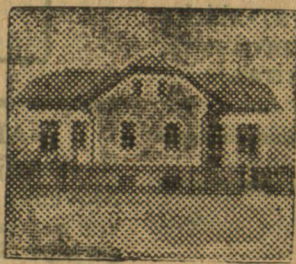
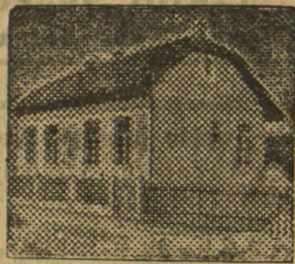
A. BRUSINA K. D.

TRGOVINA PAPIRA I UREDSKIH POTREBŠTINA

ZAGREB — MESNIČKA UL. 4

TELEFON 71. — CIJENICI BADAVA

KUĆE NA LUTRIJI

Riješenjem g. ministra Poljoprivrede i Vođa od 9. decembra 1925. broj 46806/I. odgo-

djeno je vućenje zgoditaka lutrije kuća »Prvog zagrebačkog radničkog društva« na

1. svibnja 1926.

Ovom odgodom želi društvo omogućiti svim dosadanjim kupcima srećaka kao i budućim, da igraju sa svojom srećkom na glavni zgoditak, pošto do sada nije bio rasprodan dovoljan broj srećaka. Do sada je bilo prod-

no 18.000 komada srećaka, pa je ovoj odgodi svrha, da se poluči barem 25.000 komada srećaka. Osim toga povećaje se lutrija sa još jednim zgoditkom i to sa darom

Protektora društva

Njegovog Veličanstva Kralja Aleksandra I.

koji se dar sastoji od prekrasnog zlatnog muškog sata. Taj dar izložen je kod tt. Kastner i Oehller u Zagrebu, Ilica broj 4. Društvo radi toga pozivlje i umoljava sve dosadanje kupce i interesente ove lutrije i cjelokupno građanstvo grada Zagreba, kao što i vanjske prijatelje radničke sirotinje, da podupira ovu plemenitu svrhu najstarijeg našeg humanitarnog društva u našoj državi, koje se brine u bolesti i nemoći za svoje članove obojeg spola, dok ista traje, da se polučeni dobitek omogućiti izgradnja društvenih prostorija, a osim toga pruža se svakom mogućnost, da za

neznatnih 50 dinara postane kućevlasnikom.

Požurite se sa kupnjom srećaka, da se vućenje obavi još i prije roka.

U slučaju, da se rasproda potrebna količina srećaka još i prije 1. svibnja, to će se i samo vućenje obaviti prije i dan vućenja putem novina objaviti, vanjskim prodavačima srećaka pripislat će se izvorna listina vućenja besplatno.

Prodaja srećaka

obavlja se kao i do sada, te se neka svatko tko želi rasprodavati srećke obrati izravno na predsjednika lutrijskog odbora g. Josipa Franca Opavu, Zagreb, Nadbiskupski trg broj 11, I. kat.

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

- Svih vrsti stakla
- Porculana
- Svjetiljaka
- Ogledala
- Okvira
- Staklenih ploča
- Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire. Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

„Željezni Čilim Krever“

najnoviji patent i najpraktičniji na svijetu što svaka kuća mora da ima

stoji Dinara 650—

razašlje poštom — pouzećem

Nadalje imadem veliko skladište perja i to: mješano perje i blazine Din. 60— polu-bijelo gušće čehano Din. 100— polupahuljice Din. 200— kilogram.

JOSIP BROZVIĆ

Tapetarska i poplunarska radnja i kemička čistiona perja

Zagreb, Boškovićeve ul. 18.

Nadgrobni Spomenici

od D. 500.— gore

NADGROBNI OBRUBI, GROBNICE

u velikom izboru prekrasno izradjeni od crnog švedskog granita, Labrador, Symeta, svih vrsti mramora kao i domaćeg trajnog kamena uz najumjerenije cijene kod

Kiparstvo i klesarstvo

Jaroslav Strecha

ZAGREB Ilica broj 210.

SVE NEČISTOĆE LICA

kao: lišaje, prištiće, sujedice, krvave žilice itd. zajamčeno odstranjuje pariška emulzija »Visagine (visažin) Adelina Patté«, jedino perfektno i neškodljivo od mnogo liječničkih kapaciteta preporučeno sredstvo za pranje teinta, koje sprječava razvijanje nabora, te daje licu mladenački izgled i svježinu. Priznato sredstvo protiv sunčanih pjega. Dnevno stizavaju brojne priznanice. Dobiva se u ljekarnama, drogerijama i parfumerijama uz cijenu od Din. 30.— po bočici.

Glavno skladište za Jugoslaviju: ZAGREB, Gajeva ulica broj 8.